

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6116 ST. CLAIR AVENUE • P.O. BOX 03206 • CLEVELAND, OHIO 44103
Vol. LXXI Liepa - July 10, 1986 Nr.26

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Santykius užmezgus

Paskutinėmis Lietuvos ir Lenkijos dienomis

Vytautas Meškauskas

1938 m. kovo 30 d. Lietuvos užs. reik. min. S. Lozoraitis priėmė pirmąjį po ultimatumo Lenkijos pasiuntinį F. Charvatą. Pagal Lozoraičio tos pačios dienos 'pro memoria', lenkas pareiškė norą pagerinti atmosferą tarp abiejų valstybių ir visai normalizuoti santykius. Tokias jis gavęs instrukcijas, Lenkijos karo atache pulk. L. Mitkiewicz savo atsiminimuose — Wspomnienia kowienski — pasakoja, kad Lenkijos užs. reik. min. J. Beckas įsakęs lenkų pasiuntinybės Kaune personalą sudaryti iš asmenų, neturėjusių nieko bendro su Lietuva, o taip pat derantis dėl prekybos santykių ypatingai atsižvelgti į Lietuvos interesus. Tai, žinoma, išplaukė ne iš meilės, bet politinių apskaičiavimų — baimės, kad Lietuva nesusidėtų su vokiečiais.

Ta baimė buvo be pagrindo. Kaip matome iš 'Presto no paskalų', Vokietijai palankių asmenų valdančiose sferose ir net opozicijoje nebuvo daug. Lietuva savo viduje toliau laikėsi 'Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsime' politikos. Jau po ultimatumo priėmimo — 1938 m. gegužės mėn. — paskelbta nauja konstitucija toliau skelbė Vilnių Lietuvos sostine esant. Už tat per konstitucijos paskelbimo iškilmes Charvatui iš Varšuvos buvo įsakyta nuvykti į Palangą 'pailsėti'. Charvatas tačiau įteikė notą, kad Vilnius Lenkijai priskirtas Ambasadorių Konferencijos nutarimu, tačiau jis, nenorėdamas pabloginti santykių, viešai prieš Lietuvos konstituciją neprotestuosias. Vilniuje betgi buvo įvykdytas kiek ankstesnis nutarimas uždaryti Lietuvių Mokslo Draugiją.

Didesnį galvosūkį negu Lenkija Lietuvos vyriausybei patiekė Vokietija. 1938 m. rudenį Vokietija pareikalavo Klaipėdos Krašte nesilaikyti Tautos ir valstybei saugoti įstatymo, pakeitusį karo stovį. Atrodė, kad su reikalavimu atiduoti Vokietijai Klaipėdos kraštą reikėjo skaitytis jau kiekvieną dieną. Per prekybos derybas su lenkais mūsų delegacija stengėsi įtraukti Lenkiją į tranzitą

per Klaipėdą, kas nedavė rezultatų, nes Lenkijos santykiai su Vokietija buvo dar labai geri. Lenkai jų nenorėjo gadinti užsiiangažavimu mums padėti Klaipėdos byloje.

Spalio 7 d. Lozoraitis pranešė Charvatui apie Lietuvos vyriausybės norą pagerinti santykius su Lenkija, pažadėdamas konflikto atveju Lietuvos neutralumą. Spalio 31 d. Lietuvos pasiuntinys Varšuvoje škirpa pranešė Lenkijos vyriausybei, kad Lietuvos vyriausybė yra pasirengusi uždaryti Vilniui Vaduoti Sąjungą, kas ir buvo padaryta 1938 m. lapkričio 25 d. Ir pats škirpa, įtariamasis simpatijom Vokietijai, buvo pakeistas dr. J. Šauliu. Tuo tarpu Vokietija atsiėmė iš Čekoslovakijos Sudetų kraštą...

Pagal Mitkiewicz'ių, 1938 m. pabaigoje jam buvo pasakyta, kad Lietuvos karinė vadovybė neprieštarautų Lietuvos įsijungimui į Pabaltės-Lenkijos karinę santarvę, jei Lenkija pažadėtų palaikyti Lietuvą, aiškiai artėjančiame konflikte su Vokietija. Lenkija tam jau tėsėsi per silpną. Jos atstovai reiškė Lietuvai simpatijų, bet nežadėjo konkrečios pagalbos.

Tuo tarpu Vokietija pradėjo ruošti atsiskaitymui su Lenkija ir Lietuvai paskyrė atskirą karo atache pulk. E. Just'ą (iki tol Lietuvai buvo bendras karo atache su Sovietija). Nesulaukdama jokios paramos iš Lenkijos, Lietuva bandė pagerinti savo santykius su Vokietija. Tam parodyti Lozoraitis buvo atleistas iš užs. reik. min. pareigų.

1939 m. kovo 15 d. Vokietija okupavo visą Čekoslovakiją. Po savaitės ji pareikalavo ir Klaipėdos krašto. Kovo 23 d. vokiečių kariuomenė įžengė į jį. Porą dienų prieš tai Vokietija pareikalavo Dancigo ir žemės juostos per lenkų teritoriją į Rytrprūsias. Lenkija tą reikalavimą atmetė, o kovo 31 d. Anglija kartu su Prancūzija pažadėjo padėti Lenkijai, jei ją užpultų Vokietija.

To padrasintai Lenkijai, pasibaigus jos draugystei su Vokietija, labai parūpo

Su didelėmis iškilėmis liepos 3-5 d. d. New Yorke buvo atidaryta Laisvės statulos šimtmečio minėjimo šventė. Ši statula prieš šimtą metų prancūzų padovanota Amerikai, dabar amerikiečių piliečių ir organizacijų milžiniškomis aukomis buvo atnaujinta.

Džiaugsmo ir didybės šventė

Milijonai žmonių New Yorke stebėjo šiais metais JAV nepriklausomybės ir Laisvės statulos šimtmečio šventę.

Pirmas dalykas kurį pamatė po ilgos kelionės per Atlantą pasiekus New Yorko uostą, buvo Laisvės statula spindinti ryto saulės spinduliuose. Turbūt visi dėnyje stovėję imigrantai verkė, nes išsipildė jų svajonė - pasiekė laisvės kraštą - pasakojo vienas pokario imigrantų iš DP stovyklos, pasiekęs

pagerinti santykius su Lietuva, kuri pati jau pradėjo (Nukelta į 2 psl.)

Amerikos krantus.

Laisvės statula visiems jiems reiškė pažadėtą žemę, kurioje jie bus saugūs nuo visokių politinių persekiojimų, su galimybėmis isikurti ir išsigelbėti nuo skurdo.

Statulos kūrėjas skulptorius Auguste Bartholdi tikėjo, kad per šią statulą laisvė turėtų šviesti visam pasauliui. Ir jis neapsiriko. Amerikoje skleidėsi politinė, religinė, ekonominė ir informacinė laisvė.

Ir tos laisvės ženkle vyko visos šios iškilės, sutraukusios milijonines minias žmonių. Tai buvo kartu džiaugsmo ir pasididžiavimo šventė!

Šventės proga prezidentas Reaganas ne kartą pabrėžė patriotines idėjas. Tai buvo lyg tautinio atgimimo šventė.

Amerikoje yra 14 milijonų svetimšalių, kalbama 385 kalbomis ir tarmėmis - ir dėl to niekas nėra persekiojamas. Net tokie didieji politikai, kaip Kissingeris ar Brzezinskis, kalba su akcentu. JAV demokratija tebėra nuostaba daugeliui Amerikos lankytojų.

Si šventė taip pat yra prezidento Reagano epogėjos ženkle. Galimas dalykas, kad rudenį Kongrese ir Senate atsiras daugiau demonstracijų (Nukelta į 3 psl.)

Nikaragvos ir Pietų Afrikos bylų eiga. - Ir vienur ir kitur susiduriama su tuo pačiu priešu.

Prezidentas Reaganas birželio 25 d. pasiekė žymų asmeninį laimėjimą. Atstovų rūmai, kuriuose dauguma yra demokratai, paskyrė 100 milijonų dolerių Nikaragvos sukilėliams paremti, nors prieš tris mėnesius tokį pat pasiūlymą atmetė. Už - ši kartą balsavo 51 demokratas, prieš - 11 respublikonų. Viso labo 221 atstovas pasisakė už, 209 prieš. Tai skaitoma prezidento asmeniniu laimėjimu, nes 67% visų amerikiečių yra nusiteikę prieš paramą tiems sukilėliams ir paprastai kongresmanai prieš vėją nepučia.

Siekdamas pakeist nuotakas, prezidentas skambino atskiriems atstovams, kvietė juos pas save ir per televiziją pasakė vieną geriausių jo kalbų. Prieš tai jis prašė atstovų rūmų pirm. T. O'Neil leisti jam pasakyti kalbą Atstovų Rūmuose, tačiau pirmininkas nesutiko, nes tam tinkamas forumas būtų Senato ir Atstovų rūmų bendras posėdis, bet ten Reaganas nenorėjo kalbėti, nes senate savo pasiūlymui jau turėjo daugumą. Trys televizijos tinklais tačiau atsisakė vidurdieniui numatytą kalbą transliuoti, todėl prezidentas turėjo pasitenkinti tik vienu CNN (kabelio) tinklu. Didesniam klausytojų skaičiui kliudė ir laikas - vidudienis. Nepaisant to, kaip jau žinome, prezidentas per balsavimą laimėjo.

Prieš pagalbą veikė jausmas, kad tokia didelei valstybei kaip JAV nedera remti partizanų, kuriuos faktiškai sunku atskirti nuo teroristų, prieš kuriuos keliamas toks triukšmas. Jei Nikaragva iš tikro sudaro rimtą grėsmę JAV saugumui, prieš ją reikia pasiųsti kariuomenę. Tuo tarpu partizanų remimas galų gale irgi gali privesti prie to paties, t.y. pačių amerikiečių išivėlimo į karą, kuris galėtų išsiplesti į didelį ir pavojingą konfliktą, kurio jie jau negalėtų patys kontroliuoti.

Administracijos pažiūra yra tokia, kad Nikaragvos sandanistų režime vis daugiau išigali komunistai, kurie, ten išivertinę, perkeltų savo 'revoliuciją be sienų' į kitas Centro Amerikos valstybes ir pagaliau Meksiką.

Savo kalboje prezidentas aiškino, kodėl Nikaragva yra svarbi sovietams. Turėdami Nikaragvą savo kontrole, kuri tėra tik 277 mylios nuo Panamos kanalo, jie turės uostus ir Atlante ir Pacifike, jie iš čia galėtų kontroliuoti jūrų susisiekimo linijas, kuriomis eina beveik pusė Amerikos importo ir

eksporto, iskaitant ir strateginiais taip svarbią naftą. Kartu negalima užmiršti, kad sovietai jau turi tokias bazes Kuboje. Jei sovietai nematytų sau naudos Nikaragvoje, kam jie su savo satelitais čia investuotų virš bilijono dolerių ir siųstų tūkstančius visų sričių pata-rėjų?

'Aš žinau' - sakė toliau Reaganas, - 'kad nei vienas žmogus kongrese nenorėtų matyti Nikaragvoje įsistiprinus sovietus. Mano draugai, aš turiu jus išpėti visu rimtumu: Nikaragva kasdien vis daugiau virsta sovietų baze, o mes tik ginčijamės, ginčijamės, ginčijamės ir nedarome nieko!'

Reaganas taip pat sakė, kad buvusį Somozos režimą nuvertė žymiai mažiau sukilėlių, negu dabar yra 'konturų, bet ir sandanistų armija šiandien yra pati didžiausia Centro Amerikoje. Ar su šimtu milijonų dolerių, kurių tik 70 mil. skirti ginklams įsigyti, galima bus nugalėti sandanistus, kurie gavo bilijono dolerių vertės ginklų ir tūkstančius 'pata-rėjų'? Reaganas sakė, kad amerikiečiai neturi tikslo sandanistus nuversti, bet tik privesti juos pasukti tuo keliu, kuris vestų prie demokratijos, laisvo ūkio ir tautinio apsisprendimo. Ar tai pasiekiamas tikslas, prisimenant komunistų istoriją visuose kraštuose? Jie geriau eis į pogrindį, negu leisis kitų tvarkomi koalicijoje. Tiesa, jie kiek kitaip elgiasi Vakarų Europoje, bet ten visiškai kita padėtis. Ten klės-ti gerovė, gi centrinėje Amerikoje - skurdas.

Be to, partizaninio karo esmė reikalauja kovos iš pasalų, taip - teroristų taktikos, kurią Reaganas žadėjo ... uždrausti 'kontrams' naudotis.

Todėl nesistebėtina, kad Tarptautinis Teisingumo Tribunalas Haagoje, pažiūrėjęs grynai formaliai nusprendė, kad JAV prasilenkia su tarp tautine teise remdamos 'contras' ir turėtų atlyginti už jų padarytą žalą.

...

Visa tai rodo, kad nūdien kovojama visai kitais būdais negu anksčiau buvo įprasta ir demokratiniais režimams labai sunku prisitaikyti prie dienos reikalavimų. Juk panaši padėtis į Nikaragvos yra ir Pietų Afrikoje. Ten keturi milijonai baltųjų nenori duoti lygių teisių 17 milijonų juodųjų, aiškindami, kad jie pirmieji tame krašte atsirado ir kad juodieji dar nėra pasiekę tokio civilizacijos laipsnio, kuris įgalintų

juos lygiom teisėm. O pagaliau, P. Afrikos juodieji dabar daug geriau gyvena už likusios Afrikos gyventojus, kurių valstybių daugumos režimai nieko bendro neturi su demokratija.

Tai nepriimtina šiems laikams pažiūra. Dabar visi turi turėti bent teoretiskai lygias teises. Kas daryti? Išskirti į atskiras valstybes juoduosius ir baltuosius jau neįmanoma: baltiesiems reikalinga juodųjų darbo jėga, o be to, praveisti aiškias sienas tarp baltųjų ir juodųjų teritorijų neįmanoma. Išsvetur žiūrint, geriausia išeitis būtų P. Afrikos atsiskymas nuo rasių atskyrimo principo ir ilgalaikis procesas, vedas prie lygių teisių visiems. Kaip parodė Rodezijos, dabar Zimbabvės likimas, tai praktiškai neįmanoma.

Nūdien, P. Afrikos vyriausybė dar gali palaikyti tvarką griežtomis priemonėmis, tačiau jas pasitinka civilizuoto pasaulio pasipiktinimas, ypač JAV-bių, kur politikai tu skaitytis su gausios juodųjų mažumos nuotakom.

Tai puiki dirva komunistų veiklai. Jų organizacijos P. Afrikoje sulaukia simpatijų, pripažinimo ir medžiaginės pagalbos iš kapitalistinių valstybių! Strateginiai P. Afrika yra gyvybiniai reikalinga Vakarams, kas tik sužadina Maskvos apetitą ten pažvejoti sudrumstam vandenyje.

Apie tuos kėslus Vakaruose nedaug rašoma ir galvojama. Čia pirmenybė ir toliau teikiama kalboms ir deryboms dėl atominio apsiginklavimo apribojimo. Jis reikalingas sovietams, kad gavus laisvesnes rankas Nikaragvoje ir P. Afrikoje. Jei atominio karą galimybė bus išskirta, kas juos sulaikys nuo drąsesnių užsimojimų kitur?

Santykius užmezgus

(Atkelta iš 1 psl.)

dairytis į Vokietiją. Charvatas pranešė užs. reik. min. Urbšiui, kad Lenkija yra pasiryžusi padėti Lietuvai išlaikyti nepriklausomybę pačiu veiksmingiausiu būdu. Kada toji pagalba būtų reikalinga, turėtų nuspręsti Lietuvos vyriausybė. Charvatas net norėjo tokį pareiškimą pats viešai perskaityti prezidentui Smetonai, bet Urbšys po kelių dienų atsakė, kad to daryti nereikia. Lietuvos vyriausybė buvo nusistačiusi laikytis neutralumo, ko reikalavo ir Klaipėdos perleidimo sutartis.

1939 m. gegužės 8-12 d. gen. Raštikis lankėsi

Iš kitos pusės

Prezidentas Smetoną santykių su Lenkija nebuvimą tarp kitko teisino ir tuo, kad Lietuvos vyriausybė negali duoti daugiau laisvės vietos lenkam, nes jų veikla trukdys dar nebaigtam lietuvių tautos konsolidacijos procesui. Klausimas: o kaip yra dabar, daugiau kaip 50 metų nuo pareiškimo praėjus? Atsakymo į jį jau ieškojo V. Rastenis DIRVOS 1959 m. spalio 29 d. straipsnyje NERIMAS BE VILNIAUS IR SU VILNIUMI. Jau jo antrašė išduoda, kad tada dar buvo abejonių, o jas dar pakedenti prašo ruošiamas Lietuvos Krikšto iškilmingas minėjimas.

Pagal prof. Z. Ivinskį vienintelis Lietuvos karalius Mindaugas jau prieš gerus septyniolika šimtų metų, tiksliai 1251 m., apsikrikštijo — senos kronikos žodžiais: "su didele pagonių daugybe". Pagal anų laikų papročius valdovo religija priskiriama visam kraštui, atseit, Lietuva jau tada tapo katalikiška. Faktas, kad tuo laiku dar buvo likę pagonių, kalba už Mindaugo tolerantumą.

Dėl lenkų intrigų ar baudžiauniško noro jiems pasitarnauti kažkam atėjo idėja Lietuvos krikšto datą kelti visu šimtmečiu vėliau, iki 1387 m., kada Jogaila su Vytautu, pagal Ivinskį, įsakė visai tautai krikštytis. Pasak jo, Lietuvos bažnyčia nuo to laiko paliko priklausoma lenkų dvasinei vyriausybei iki XVII amžiaus pabaigos. Nuo tos priklausomybės išvadavo tik Lietuvos-Lenkijos padalinimas tarp kaimynų.

Kas čia dabar darosi? XX amžiuje pavergtą tautą raginama iškilmingai paminėti savo senesnės prievartos aktą! Ar tai ne įrodymas, kad be prievartos ji negali gyventi ir tuo pačiu turi priprasti prie dabartinės vergijos? Ar iš to neišeina, kad mūsų tautoje, bent jos Bendruomenės vadovybėje dar nepasibaigė tautinės sąmonės 'konsolidacijos procesas'? (vm)

Varšuvoje ir asmeniškai, niekam kitam pokalbyje nedalyvaujant, tarėsi su Lenkijos kariuomenės vadu Ridz-Smiglu. Atrodo, kad nieko konkrečiai nebuvo sutarta.

Birželio viduryje min. pirm. Černius pareiškė Lenkijos karo atache Mitkiewicz'ui, kad Lietuva stotų į antihitlerinę gynimosi koaliciją ir palaikytų Lenkiją, jei tą patį padarytų ne tik Anglija su Prancūzija, bet ir Sovietų Sąjunga. Tą patį Černius pareiškė ir pasiuntiniui Charvatui. Kaip žinia, tuo laiku vyko Anglijos, Prancūzijos ir Sovietų Sąjungos derybos, kurios pasibaigė niekais, nes Stalinas tuo pačiu laiku susitarė su Hitleriu kitaip pertvarkyti Rytų Europą. Mitkiewiczius teigia, kad po to Lietuvos kariuomenės vadovybė jam garantavo neutralitetą karo tarp Lenkijos ir Vokietijos atveju, ir kad Lietuvos kariuomenė nepasinaudos susidariusia padėtimi atsiimti Vilnių.

Tuo pačiu laiku Lenkija griebėsi vienašališkų priemonių pagerinti santykius su Vilniaus krašto lietuviais 'be specialių delegacijų ir derybų'. Taip Kaunan pranešė mūsų pasiuntinybės Varšuvoje patarėjas A. Trimakas. 1939 m. buvo patvirtintas atkurto Lietuvos mokslo draugijos, pavadintos Lietuvių mokslo mylėtojų draugija, statusas. Leista atidaryti mokyklas. Net buvo kalba apie lietuvių persekiojusio Vilniaus vaivados L. Bicianskio atšaukimą. R. Žepkaitė savo 'Diplomatijoje Imperializmo Tarnyboje' rašo, kad Urbšys net nebuvo patenkintas dr. J. Šaulio veikla

Varšuvoje, privedusia prie didelių nuolaidų Vilniaus lietuviams. Savo 1939 m. gegužės 1 d. 'pro memoria' Urbšys pastebi, kad įspėjęs Šaulį, nedaryti nieko tokio, kas galėtų duoti progos lenkam pareikalauti kokių nors lengvatų lenkų mažumai Lietuvoje.

Kaip žinia, karui kilus, nepaisant Lietuvos paskelbto neutralumo, Vokietiją pradėjo siūlyti Lietuvai atsiimti Vilnių. Nuo to įspėjo Anglija su Prancūzija. T. H. Prestonas net pasakė Bizauskui ir Urbšiui, kad tuo atveju D. Britanija paskelbtų karą Lietuvai. Notta tuo reikalu jau esanti paruošta.

Karui prasidėjus Lietuva internavo 15,000 lenkų karių ir pro pirštus žiūrėjo į jų bėgimą iš stovyklų per Latviją ir Švediją į Angliją. Taip pat buvo globojamas 26,551 civilis pabėgėlis. Tai kaštavo per milijoną litų į mėnesį, tačiau didelė tos sumos dalis buvo atgauta iš Tarptautinio Raudonojo kryžiaus ir kitų tarptautinių organizacijų. Ir Lenkijos pasiuntinybė Lietuvoje buvo panaikinta vėliau negu kitose Pabaltijo šalyse. Ir tik po to kai Vokietijos pasiuntinys Zechlinas priminė Urbšiui, kad jau nėra Lenkijos ir atstovybei neliko ko atstovauti. Gali sakyti, kad abiejų valstybių santykiavimas, prasidėjęs prieš 20 metų karo veiksmams, pasibaigė visai žmoniškai.

★

Nuo to laiko praėjo beveik pusė šimtmečio. Padėtis radikaliai pasikeitė. Anot liaudies posakio: Vilnius mūsų, Lietuva rusų. (žiūr. iš kitos pusės).

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA,
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly
by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription
per year \$17.00. Single copy 35 cents.Prenumerata metams \$17.00, pusei metų \$9.00 • Atskiro numerio
kaina 35 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais
ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomone • Nespausdinti
straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Lietuvos Nepriklausomybės Fondo ateities uždaviniai

Lietuvos Nepriklausomybės
Fondo valdybos
pirm. Emilijos Čekienės
pranešimas ALT S-gos
Seime š.m. gegužės 24 d.
Los Angeles, Ca.Lietuvos Nepriklausomybės
fondas buvo įsteigtas remti
politiniams darbams bei lei-
diniam. Išleides vieną iš lai-
mingiausių lietuvių leidinių,
skirtų svetimiems anglų kal-
ba „Lithuania 700 Years“ ir
šio istorinio veikalo pasiseki-
mui nesibaigiant, teko kartoti
iki septynių laidų. Pirmoji lai-
da buvo 1500 egz., o kitų po
tūkstantį.Ta knyga, pradedant pirmą-
ja laida, susilaukė gerų atsi-
liepimų svetimųjų žurnaluo-
se ir laikraščiuose, tai palen-
kė bibliotekas bei knygynus
įsigyti platinimui. Tie sveti-
mųjų skelbimai ir patarimai
yra ir fondo archyvuose.Po tokio įnašo į lietuvių tau-
tos istoriją vyko fondo vado-
vybės pasitarimai su to
veikalo autorium bei redak-
torium, Lietuvos pasiun-
tinių atstovu Šveicarijoje,
išleidimui kito veikalo „Lietu-
vos diplomatijos istorija“. Tai
veikalas, kuris taip pat būtų
naudingas lietuvių tautos isto-
rijai. Nepriklausomybės fon-
do valdyba, gerai pažindami
dr. A. Geručio darbštumą ir
atsidavimą Lietuvai, pavedė ir
tą darbą jam atlikti, kas Lietu-
vos istorijai taip pat būtų nau-
dinga. Nutarimą palengvino ir
tai, kad tam užsimojimui pra-
džia padarė buvęs Lietuvos
pulk. Viktoras Sutkus su žmo-
na Veronika iš Vokietijos, pri-
siųsdami 5000 dol. auką tam
tikslui.Visuomenė tą nutarimą
vertino ir pradėjo siųsti aukas.
Autorius darbą pradėjo ir dali-
mis ėmė siųsti spausdinimui ir
gavo atgal korektūras tik-
rinti. Bet artėjant jam prie
įpusėto darbo ištiko liga. Pra-
džioje daktarams atrodė
nepavojinga, bet vis nesibai-
gė. Ėjo į ligoninę, operavo,
grįžo namo ir ėmėsi pradėto
darbo, nepamesdamas vilties
baigti, rašė, kiek jau padary-
ta, kokios stemos įjungtos ir t.t.Pagaliau praeitais metais
nuvykau į Šveicariją aplan-
kyti ir jau radau ligoninę. Jis
dar kalbėjo ir siūlė S. Lozorai-
tį Lietuvos atstovą prie Šv.
Sosto leisti jo darbą užbaigti ir
taip jau buvo kvietęs jį pagel-
bėti. Prašęs peržiūrėti savo
archyvus Romoje, dr. Geručio
Šveicarijoje ir kitur.S. Lozoraitis tuos archyvus
jau yra peržiūrėjęs ir parašė
fondo valdybai raštą, jog
sutiktų tą darbą baigti ir,
kadangi tai netikėtai ilgai
užsitęsė, tai susitarus dėl aiš-
kaus turinio būtų galima
užbaigti iki 1988 metų, kada
bus Lietuvos nepriklausomy-
bės atgavimo 70 metų sukak-
tis. Tada išleistume, prade-
dant Geručio parašyta
pradžią.Yra nuomonių, kad šios ar
kitokių knygų leidimas nebė-
ra naudingas, nes skaitančių
skaičius mažėja. Tačiau tai
dar nereikia, kad knygų ypač
rimtų leidimas būtų nereiki-
alingas. Tai reikėtų labai
liūdna, pavojinga tendenciją
— lietuvių tautos istorijos ir
net kultūros nykimą. Knygų
likimas visuomet buvo sun-
kus, bet net ir sunkiais „Auš-
ros“ laikais leidžiama knyga
švietė lietuvių tautą ir iki šių
laikų liko mums brangi, kaip
tautos istorijos nenykstantis
paminklas.Po šitų nelaimingų auto-
riaus dr. A. Geručio įvykių
Nepriklausomybės fondo
vadovybė galutino sprendimo
dar nepadarė. Aukotojų pavar-
dės, kurios turėjo būti įrašytos
į knygą, yra surašytos ir lau-
kia sprendimo.Būtų pravartu išgirsti skai-
tytojų nuomonę ir tų, kurie
taip pat savo auką yra įdėję.

ATITAIŠYMAS

Inž. J. Jurkūno kalboje,
kuri buvo atspausdinta Dir-
voje Nr. 24, praleista pora
eilučių.

Atspausdinta:

c) Rūpinkimės lietuvišku
jaunimu. Pakeiskime mums
visiems žalingą įprotį, ruoš-
ti jaunimui pagrindinius
minėjimus. kartu. Suteiki-
me jiems priklausančią vie-
tą ir įtraukime juos į ben-
drąją programą. Taip jie iš-
augs, jiems nepataikaujant,
į sąmoningą bendro darbo
dalyvių su teisėmis ir su
bendra pareiga.

Turėjo būti:

c) Rūpinkimės lietuvišku
jaunimu. Pakeiskime mums
visiems žalingą įprotį, ruoš-
ti jaunimui pagrindinius
minėjimus atskirai. Veski-
me savo vaikus, o dažnas
savo anūkus į bendruosius
minėjimus kartu. Suteiki-

Černobylis svarstyklėse (3)

GIMĖ NAUJA TARPTAUTINĖ GALVOSENĄ

Jūratė Statkutė de Rosales

Savaite po Černobylio
katastrofos, Tokijo mieste
susirinkę septyni "didieji"
išnešė stebėtinai švelnų
bendrą pareiškimą atominių
jėgainių kontrolės klausimu.
Vieton to, kad reika-
lauti rimtos tarptautinės
sovietinių jėgainių saugu-
mo įrengimams tikrinti —
ar jų reikalausti, kuomet
įrengimo iš viso nėra —,
pareiškimas tesusivedė į
nurodymą, kad avarijos at-
veju ta šalis, kurioje avari-
ja įvyko, privalo skubiai
apie įvykį pranešti pasau-
liui.Ar čia nebus, kad tuomet,
kai yra kalbama apie bran-
duolines jėgaines, septy-
niems "didiesiems" irgi ke-
purė dega? Ne todėl, kad jų
jėgainės neturėtų reikalingų
saugumo priemonių, o
vien todėl, kad visi tų jėgai-
nių yra pasistatę. Reikala-
vimas kontroliuoti jėgainę
pas sovietus, tuo pačiu su-
siveda į leidimą sovietams
tikrinti vakariečių jėgaines.
Kadangi ne visos jėgainės
yra "nekaltos" — pav. va-
karičių spauda rašė, patik-
rintai ar ne, kad Černoby-
lio reaktorius dirbo su karo
tikslams naudojamu urani-
jumu —, tarptautinė jėgai-
nių kontrolė stipresnių val-
stybių nedomina.Nežiūrint to, Černobylio
katastrofa iškėlė pirmą kar-
tą visą eilę mums, lietu-
viams, svarbių punktų. Tuo-
jau po pranešimo apie Čer-
nobylį, kai vakarai dar ma-
žai apie tą įvykį žinojo, vie-
nas Associated Press teleksas,
kuris apskriejo visą
pasaulį, žymėjo, kad Lie-
tuvoje, Ignalinoje, sovietai
pasistatė "didžiausią pasau-
lyje branduolinę jėgainę".
Ko teleksas nepažymėjo,
tai, kad Ignalina randasi
arčiau Vokietijos, Švedijos
ir Danijos, negu Černoby-
lis. Nesvarbu kokia sistema
yra vartojama Ignalinos
reaktoriuose, ar ta pati kaip
Černobylyje ir kita, moder-
niškesnė. Svarbu yra tik
tas, kad jėgainė randasi ar-
čiau Stockholmo, Kopenha-
gos ir Berlyno, negu Mask-
vos. Šis paprastas faktas
iškelia klausimą: kas turi
daugiau teisės ir didesnį
reikalą Ignalinos saugumo
premones kontroliuoti?Įdomus yra paaiškinimas,
kodėl Ignalinoje dabar yra
"didžiausia" branduolinė
jėgainė pasaulyje. Pasirodotodėl, kad kita, dar dides-
nė, irgi sovietų statyta jė-
gainė, didžiajame Atomašo
centre, pradėjo griūti. Ato-
mašas buvo pastatytas ant
neištirtos ir netvirtos žemės.
Kaip senovės velnių
pasakose, Atomašo jėgainė
prasmego kiaurai žemę. Šis
kuriozinis įvykis pastatė
mūsų Ignaliną į "pirmąją
vietą" po to kai, Atomašui
sugriuvus, sovietai apie ją
daugiau nekalbėjo.Kai Ignalina buvo pasta-
tyta, grupė inžinierių iš Lie-
tuvos kreipėsi į Maskvą iš-
keldami eilę apsaugos trū-
kumų ir nurodymai ne tik-
tai Lietuvai, bet ir Balti-
jos jūrai grėsianti pavoju.
Katastrofa Ignalinoje už-
terštų upių keliais Baltijos
jūrą. Iš to išeina, kad visos
valstybės, turinčios išėjimą
į Baltijos jūrą, šiandieną
turėtų būti vienodai suinte-
resuotos Ignalinos saugu-
mu.Net jei didžiosios galy-
bės apie tarptautinę jėgai-
nių kontrolę kalbėti nenori,
mes, išeivijos lietuviai, pri-
valome įsidėmėti ir naudoti
tuojau po Černobylio nelai-
mės pasakytą Italijos pre-
zidento Pertini sakinį, kurį
anglų kalbos agentūros iš-
vertė sekančiai: "national
sovereignty is irrelevant".Politinės tokio posakio
implikacijos yra mums, lie-
tuvams, ypatingai svar-
bios. Sakinys pirmą kartą
nušluoja įsigalėjusį įsitiki-
nimą, kad kitos pasaulio ga-
lybės negali, pav., kištis į
sovietų veiklą užimtuosekraštuose, nes tuo pačiu yra
paliečiama sovietų "vidaus
suverenumas savus reikalus
savo nuožiūra tvarkyti".
Atrodo, kad metų metams
bėgant, ateis valanda, kai
Švedija, Suomija ar Vokie-
tija galvos, kad jie turi pil-
ną teisę žinoti, kas darosi
Ignalinoje ir, kad savo tau-
tos saugumo sumetimais,
jiems bus privaloma "kiš-
tis" į gretimos valstybės
jėgainės administracijos vi-
daus reikalus.Ant kiek Švedijoje ir
Vokietijoje gyvenantieji li-
tuviai būtų pajėgūs šį
klausimą be atvangos kelti
vietinėje spaudoje, ant kiek
mūsų didžiosios organizaci-
jos yra pajėgios tokią akci-
ją remti, yra didelis klau-
simas. Tačiau dar niekada,
per paskutinius 40 metų,
nebuvo mums atsivėrusi to-
kia stambi ir patvari spra-
ga sovietų geležinėje už-
dangoje.

Džiaugsmo ir didybės šventė

(Atkelta iš 1 psl.)

kratų atstovų, kurie kliudys
baigiančiam antrą kadenciją
prezidentui praveisti savo
planus, bet Reaganas liks po-
puliariausiu Amerikos isto-
rijoje, dėl ko niekas neabe-
joja.Istorijos lapuose Reaga-
nas pasiliks prezidentu, ku-
ris atstatė Amerikos patrio-
tiškumą ir savimi pasitikėji-
mą.

Let the little children come to me.

—Mark 10:14

ST. JOHN OF GOD BROTHERS "Serving God's Special Children"

The Healing Power of Christ takes many forms in today's
world. One such form is a ministry to mentally handicapped
children and their families. For over 400 years the **Brothers of
St. John of God** have brought God's love to handicapped
people and their loved ones.Clip and Mail
Father Fintan Whitmore, O.H.
St. John of God Brothers
532 Delsea Drive
Westville Grove, New Jersey 08093
(609) 848-4141Write today
for more
informationPlease tell me more about becoming a
Hospitalier Brother.

Name _____ Age _____

Street _____

City _____ State _____

Zip _____ Phone _____

Prelato Olšausko bylos atgarsiai

V. Domeika

1985 m. lietuviškos spaudos rinkoj pasirodė nauja knyga — Konstantinas Olšauskas ir jo teismo byla. Toji knyga atspausdinta Chiagos "Draugo" spaustuvių; leidėjais nurodyta "Saulės" dr-jos nariai ir auklėtiniai. Knygos įvade sakoma, jog ją parašė K. S., kuris gyvena okupuotame krašte ir kuris dar prieškariniais laikais reikėsi visuomeninėj veikloj. Toje knygoje sakoma ir išvedžiojama, kad Pr. Olšauskas, be jokių tiesioginių įrodymų, buvo pripažintas kaltu žmogžudystėj; tikrumoj jis yra nekaltas.

Bylos pradžia

1928 m. rugsėjo mėn. 13 d. Birštone, Vytauto kalne, buvo nužudyta (pakariant) — Stasė Danilevičiūtė-Ustinijauskienė. Policija ir teismo organai pradėjo aiškinti — kas, kodėl ir kokių tikslu įvykdė sakyta nužudymą? Po kruopštaus tyrimo, užsitęsio apie 6 mėnesius laiko, tardytojas žostautas priėjo išvados, jog prel. K. Olšauskas pa-

pildė sakyta nusikaltimą, todėl surašęs atitinkamą nutarimą, pareiškė prel. K. Olšauskui kaltinimą, kad jis nužudė Ustinijauskienę. Olšauskas neprisipažino kaltu. Tardytojas žostautas paskyrė Olšauskui kardomąją priemonę — laikyti jį Kauno kalėjime.

1929 m. spalio mėn. pradžioje byla buvo žiūrima Kauno Apygardos Teisme. Išklauses teisiamojo pasiūlymą, liudininkų ir ekspertų parodymus, susipažinęs su daiktiniais įrodymais, o taip pat išklauses šalių ginčus, Apygardos Teismas vienbalsiai pripažino prel. K. Olšauską kaltu ir nubaudė jį 6 metais sunkių darbų kalėjimo.

1930 m. balandžio mėn. 26 d. Vyriausiasis Tribunalas išžiūrėjęs, apeliacine tvarka, Olšausko bylą, taip pat vienbalsiai, patvirtino Apygardos Teismo sprendimą. Po šio sprendimo Olšauskas buvo paliktas Kauno Sunkiųjų darbų kalėjime atlikti bausmę.

1931 m. vasario mėn. 16 d., atitinkamu prezidento

Smetonos aktu, prel. K. Olšauskui buvo dovanota likusioji bausmės dalis ir jis buvo paleistas iš kalėjimo. Prel. Olšauskas apsigyveno Butingėj, Kretingos apskr.

Visuomenės reagavimas

Pirmiausia noriu pasakyti, jog aš prel. Olšausko, Stasės Ustinijauskienės ir visų birštoniečių, dalyvavusių byloj, nepažinojau, įvykio metu gyvenau šiauliuose ir dirbau tenyksiame Apygardos Teisme vertėju, posėdžių sekretorium, o vėliau teismo kandidatu. Apie prel. Olšausko bylą, kaip ir daugelis kitų, žinojau vien iš to, kas buvo rašoma spaudoje. Nebuvo jokio pagrindo netikėti padarytais teismo sprendimais.

Dauguma lietuvių, nežiūrįnt politinių ar tikybinių įsitikinimų, gailėjosi asmens (t. y. Olšausko), kuris daug pasidarbavo lietuviškoj veikloj, o amžiaus išvakarėse susilaukė tokio pažeminimo. Be abejo buvo asmenų, kurie tam tikrais sumetimais, smerkė prel. Olšauską — norėdami tuo dergti kunigų luomą ar net tikybą. Taip, pav., D. Šliupas knygoj "Tikri ir netikri šventieji" sako, jog prel. Olšauskas, baustas už žmogžudystę, ateityje katalikų gali būti paskelbtas šventuoju.

Prel. Olšausko nužudymas

1933 m. birželio mėn. 18 d. prel. Olšauskas, vienkinčiu vežimu, važiavo iš Palangos į savo namus. Apie porą kilometrų nuo Butingės, iš miško pasigirdo šūvis ir prel. Olšauskas buvo mirtinai sužeistas. Vėliau apžiūrint vietą, buvo nustatyta, kad žudikas specialiai pasidarė pastovį ir ant jo pasidėjęs šautuvą, laukė iš Palangos grįžtančio prel. Olšausko.

Tų metų, rods, birželio mėn. pabaigoje, šiaulių Apygardos Teismas, mane, kaip teismo kandidatą, komandiravo į Skuodą — pavaduoti tardytoją, kuris savo atostogų metu, norėjo kur tai išvažiuoti. Greit po mano atvykimo, policija man pranešė, jog sulaukė asmenį — žilių, kuris nušovė prel. Olšauską. Žilius buvo patalpintas Bajorų kalėjime — Skuodo tardytojo žinioje. Susipažinęs su byla ir papildoma policijos kvota, surašiau nutarimą patraukti žilių teismo atsakomybėn už prel. Olšausko nužudymą. Iš Skuodo traukiniu nuvažiavau į Bajorus ir tenai, kalėjime, pareiškiau žiliui kaltinimą. Žilius iš karto man pasisakė, kad iš tikrųjų jis nušovė Pr.

Olšauską, bet dėlto jis nesijaučiąs kaltu.

Praėjus 52 metams laiko, nebegaliu tiksliai prisiminti visą žiliaus paaiškinimą ar išvedžiojimą, bet savais žodžiais sakant, jis (t. y. žilius) aiškino, jei galima nušauti "patrakusį" šunį, tuo labiau turėjo būti likviduotas prel. Olšauskas. Kodėl? Žilius sakė, jog prel. Olšauskas yra padaręs daug blogio, o ypač moterims. Iš kur tai žino? Nakties metu nueidavo į Butingę ir tenai, išlipęs į medį, pro langą žiūrėdavo — kas dedasi Olšausko kambariuose. Tuo laiku pas Olšauską gyveno tūla mergaitė (rods Mikaitė) kilusi nuo Plungės ar Alsėdžių. Apie tai byloje yra mano ranka surašytas protokolai. Tardymo metu man susidarė įspūdis, kad žilius tyčia ir sąmoningai nori vaidinti moterų globėjo rolę, aš pamaniau, jog jis tą daro — norėdamas nusišėpti tikrą nužudymo tikslą ar priežastį. O kok-sai buvo nužudymo tikslas?

Tada aš buvau susidaręs dvi galimybes: tarp žiliaus ir prelato buvo kokie nors neaiškūs santykiai, arba kieno nors įprašytas, kad Olšauskui mirus, įpėdiniai galėtų gauti didesnes paveldėjimo dalis. Todėl, grįžęs į Skuodą, paprašiau Kauno Apygardos Teismą prisiųsti Ustinijauskienės nužudymo bylą. Tikėjausi joje rasti davinių, kodėl žilius nušovė prel. Olšauską. Skačiau ir stengiausi gerai susipažinti su sakytos bylos medžiaga. Negalėjau užbaigti žiliaus bylos, nes Apygardos Teismo įsakymu staiga turėjau vykti į Mažeikius ir ten pavaduoti susirgusį teisėją Degutį, o vėliau — tarytoją V. Krukauską. Žinau, kad šiaulių Apygardos Teismas nubaudė žilių 8 metais sunkių darbų kalėjimo.

Taip ir baigėsi S. Ustinijauskienės, o vėliau ir prel. Olšausko žemiškojo gyvenimo kelias.

(Bus daugiau)

Lituanistikos Katedra
The Endowed Chair
of Lithuanian Studies
University of Illinois
at Chicago

AUKOS LITUANISTIKOS KATEDRAI

2,000 dol. William ir Ann Noreikai, Brooklyn, NY (iš viso 3,025 dol.).

1,000 dol. a.a. senelių George Krasnisky, Mary Ambrose Krasnisky, Anna Petrauskas Kweder ir Thomas Kweder atminimui — Jean Pike, Sun City, AZ; a.a. dr. Vito Manelio ir a.a. sūnaus pulk. dr. Juozo Manelio atminimui — Faustina Manelienė-Mackevičienė, Lockport, IL.

600 dol. Evelyn Mickevičius, Burlingame CA (iš viso 800 dol.).

500 dol. Prof. dr. Domas ir Gražina Krivickai, Glenn Dale, MD (iš viso 1,000 dol.).

400 dol. Lietuvių Labdaros Mai-rono Parko draugija, Worcester, MA (iš viso 1,000 dol.).

300 dol. Vincas Klova, Bell Gardens, CA (iš viso 1,500 dol.).

250 dol. Tadas ir Česlova Aleksoniai, Braintree, MA (iš viso 500 dol.); dr. Česlovas Masaitis, Thompson, CT (iš viso 550 dol.).

200 dol. Povilas ir Sigutė Abelkiai, Buena Park, CA (iš viso 1,200 dol.); Vladas ir Raminta Sinkai, Western Springs, IL (iš viso 600 dol.).

150 dol. Carrol Funeral Home, per Peter F. Carroll, Worcester, MA (iš viso 500 dol.).

100 dol. O. Gailiūnaitė, Toronto, Kanada; Aleksandras ir Ona Gureckai, Brockton, MA (iš viso 300 dol.); Jonas ir Regina Palubeckai, Northboro, MA.

75 dol. Bronius ir Irena Galiniai, Norwell, MA (iš viso 195 dol.).

50 dol. Knights of Lithuania, Council 79, per Magdalena Smailis, Dearborn Heights, MI; Algimantas ir Rugilė Šlapkauskai, Glen Ellyn, IL (iš viso 100 dol.).

25 dol. a.a. George Whitekunas atminimui — Lillian Rasmussen, Ballmore, NY.

10 dol. Herman ir Anne Stedwell, Phoenix, AZ.

Pagal pasižadėjimus gauta:

2,000 dol. dr. Jonas ir Dana Bilėnai, Huntington, NY (įmokėta 1,550 dol.).

1,000 dol. Albina Dumbrienė ir Nijolė Dumbrytė, Chicago, IL (įmokėta 1,000 dol.).

500 dol. a.a. Algimanto Mackaus atminimui — Marcelė Mackienė, Cicero, IL (įmokėta 500 dol.); a.a. Onos Tonkūnienės atminimui — Ritonė ir Teodoras Rudaičiai, Oak Lawn, IL (įmokėta 900 dol.); Juozas Stašaitis, Brockton, MA (įmokėta 600 dol.).

Aukų gegužės mėnesį surinko:

ALIAS Bostono skyrius, per Darių Ivašką 75 dol. (iš viso 225 dol.); LŠST Martyno Jankaus Šaulių kuopa, per Juozą Stašaitį, Brockton, MA 200 dol.; JAV LB Putnam apylinkė 250 dol. (iš viso 2,035 dol.); JAV LB Worcester apylinkė 650 dol. (iš viso 2,840 dol.).

PLB Fondo vadovybė nuoširdžiai dėkoja visiems Lituanistikos katedros rėmėjams. Lėšų telkimo vėjus sėkmingai vyksta ir kviečiame visus prisidėti prie Lituanistikos katedros steigimo. Prašom palikti testamentinius palikimus arba įamžinti savo artimuosius.

1986 m. gegužės 31 d. Lit. katedros išde buvo \$516,078.27. Dar reikia surinkti \$83,921.73. Čekius prašome rašyti ir siųsti: Lituanistikos katedra arba Lithuanian World Community Foundation, 5620 S. Claremont Avenue, Chicago, IL 60636.

Vytautas Kamantas
PLB Fondo pirmininkas

Nijolė Balzariene
PLB Fondo reikalų vedėja

1986 M. KELIONĖS Į LIETUVĄ

15 - 18 DIENŲ KELIONĖS, 10 DIENŲ LIETUVOJ

15 DIENŲ — LIETUVA IR SUOMIJA

Kellonė 101: Rankdarbių paroda. Spalio 1 - spalio 15 — \$1,599.

Kellonė 126: Naujų Metų sutikimas. Gruodžio 26 - sausio 9 — \$1,499. Vilniuj 10 dienų, Kaune 2, Helsinky 2. Finnair iš JFK.

17 DIENŲ — LIETUVA, LENKIJA IR VOKIETIJA

Kellonė 916: rugsėjo 16 - spalio 3 — \$1,699. Traukiniu iš Varšuvos į Vilnių, Vilniuj 10 dienų, traukiniu iš Vilniaus į Varšuvą, Varšuvoj 2, Frankfurte 1. Luftansa iš JFK IR Bostono.

18 DIENŲ — LIETUVA, RUSIJA, SUOMIJA

Kellonė 812: rugpjūčio 12 - rugpjūčio 29 — \$2,059. Maskvoj 2 dienos, Vilniuj 10, Leningrade 2, Helsinky 2. Finnair iš JFK.

10- 15 DIENŲ KELIONĖS, 7 DIENOS LIETUVOJE

10 DIENŲ — LIETUVA IR SUOMIJA

Kellonė 915: rugsėjo 18 - rugsėjo 27 — \$1,449. Vilniuj 7 dienos, Helsinky 1. Finnair iš JFK.

14 DIENŲ — LIETUVA, RUSIJA IR VENGRIJA

Kellonė 819: rugpjūčio 21 - rugsėjo 3 — \$1,669. Maskvoj 2 dienos, Vilniuj 7, Maskvoj 1, Budapešte 2. Swissair iš JFK ir Bostono.

15 DIENŲ — LIETUVA, RUSIJA IR SUOMIJA

Kellonė 929: rugsėjo 29 — spalio 13 — \$1,599. Maskvoj 2 dienos, Vilniuje 7, Leningrade 2, Helsinky 2, Finnair iš JFK.

13 DIENŲ KELIONĖS, 5 DIENOS LIETUVOJE

13DIENŲ —LIETUVA, RUSIJA. ITALIJA

Kellone 920: rugsėjo 21 - spalio 3 — \$1,799. Maskvoj 2 dienos, Vilniuj 5, Romoj 4, Florencijoj 1. Alitalia iš JFK ir Bostono.

Kelionės kainos nustatytos pagal tarifus, veikusius 1985 gruodžio 1. Kelionių kainos gali keistis, besikeičiant kelių lėktuvais kainom. Visiem klientam bus pritaikytos pigiausios oro kelionės.

Dėl brošiūros ir daugiau informacijos kreiptis:

BALTIC TOURS

293 AUBURN ST.

NEWTON, MA 02166

(617) 965-8080 arba (617) 969-1190

BALTIC TOURS tvarko:

giminių iškviatimo dokumentus
nuperkam automobilius, kooperatinius butus ir kitas
dovanas giminėm Lietuvoje
tarpininkaujant palikimų sutvarkyme

KŪRYBA IR MOKSLAS

Didingai nuskambėjo opera Vilius Telis

Antanas Juodvalkis

Lietuvių operos kolektyvas prasmingai paminėjo savo 30 metų veiklos ir raudonųjų rusų įvykdyto lietuvių tautos genocido 45 metų sukaktis, pastatydamas Rossini operą Vilius Telis. Rašau 'prasmingai', nes ši opera vaizduoja šveicarų kovas, išsilaisvinant iš Austrijos vergijos, atitinkančios ir lietuvių tautos dabartinę padėtį.

Operos spektakliai vyko birželio 14-15 dienomis, Morton East aukš. mokyklos auditorijoje, Cicero, IL. Cicero miestelis yra prisiglaudęs prie Chicagos vakarinės ribos. Čia gyvena nemažai ir lietuvių, turinčių Sv. Antano parapiją ir visų didžiųjų organizacijų skyrius, garsėjęs kietu nusistatymu prieš valdžios vykdomą rasių maišymą. Cicero miesto administracija remia kultūrinę veiklą ir sudaro palankias sąlygas didesniems pastatymams. Praėjusių metų pabaigoje ir Dainavos ansamblis toje pačioje auditorijoje amerikiečiams parodė D. Bindokienės 'Lietuviškas vestuves', į kurias atsilankė daug publikos ir sulaukė gero įvertinimo bei finansinės paramos. Į Viliaus Telio operą atsilankė ir amerikiečiai, padėję užpildyti erdvią auditoriją.

Abejuose pastatymuose dalyvavo tie patys solistai, choristai, baletas ir orkestras. Dalyvavau sekmadienio spektaklyje, bet rašant apie jį tinka ir šeštadienio premjerai. Rossini operai Vilius Telis libretą parašė Etienne de Jouy ir Hippolyte Bis, pagal Schillerio dramą Wilhelm Tell. Į lietuvių

kalbą išvertė poetas Stasys Santvaras.

Auditorijos scena erdvi, dekoracijos originalios ir puošnios, atgabentos iš Milano, Italijos. Kalnų ir uolų papėdėje jaunimas ruošiasi šventei ir dainuoja linksmas dainas, tik jų vadas Vilius Telis (Thomas Zielinskis) nesidžiaugia ir galvoja apie tėvynės išlaisvinimą iš pavergėjų jungo. T. Zielinskis titulinį vaidmenį atliko gerai ir įtikinančiai, net lietuvių kalbos ir žodžių ištariamas buvo pakankamai aiš-

šventės nuotaką sudrumsčia kapitonas Rudolfas (Julius Savrimas), reikalaujamas išduoti piemenį Lentholdą (Bronių Kazėną), o šveicarų liaudis (choristai) prašo Dievo pagalbos jų išsilaisvinimo kovoje.

Šveicarų patriotas Arnoldas (Darrel Rowader), ne pirmą kartą matomas lietuvių operos pastatymuose scenoje jaučiasi laisvai ir meilę prieš princėsei Matildai išsprendžiai ryžtingai, pasirinkdamas už laisvę kovojančią tėvynę. Princėse Matil-

Solistai Darrell Rowader, Jonas Vaznelis ir Thomas Zielinski.
J. Tamulaičio nuotr.

kus. Tautos patriarchas Melthal (Jonas Vaznelis) savo trumpame vaidmenyje, kaip ir visada, atrodė didingai, lyg senovės lietuvių krivis.

Puiki scena, kai palaiminamos trys jaunavedžių poros ir, išjungus Violetos Karosaitės studijos baletininkams, šoka ir linksminasi.

da (Gina Čapkauskienė) savo lakštingalos balsu žavėjo žiūrovus. Jadvyga, V. Telio žmona (Aldona Stempužienė) buvo puiki savo vaidmenyje, o jų sūnus Jemmy (Audronė Gaižiūnienė) gražiai laikėsi scenoje ir publika gerėjosi jos puikiu balsu, nors sunku buvo įsi-

Solistės Gina Čapkauskienė, Audronė Gaižiūnienė ir Aldona Stempužienė.
J. Tamulaičio nuotr.

vaizduoti vaiko-jaunuolio vaidmenyje.

Vytautas Paulionis - Gesler, austrų gubernatorius - trumpame vaidmenyje neturėjo progos pilnai išsitiesti. Mažesnius vaidmenis atliko Edward Ozaki ir Vaclovas Momkus, operos nuolatiniai choristai. Jonas Vaznelis turėjo du trumpus vaidmenis - Melthal ir Valter Fuerst - bet neturėjo progos pilnai išsiskleisti, o yra pajėgus bosas daug didesniems vaidmenims atlikti.

Puikus buvo I ir III veiksmo choreografės Violetos Karosaitės paruoštas klasikinis baletas ir jos pačios sukurti kostiumai. Išskirtinai pažymėtinas dirigentas - jaunasis Arūnas Kaminskas, tikra Dievo dovana Chicagos lietuvių operai. Jo vadovybėje lietuvių opera, ypatinčiai choras, pasiekė aukštą, galima sakyti profesionali lygį. Daug darbo įdėda chormeisteriai, Audronė Gaižiūnienė ir operos veteranas Alfonsas Gečas, o taip pat ir akompanuotojas Robertas Mockus. Geras buvo režisierius Peter Amster, sugebėjęs koordinuoti masines scenas ir sudaręs realų bei įtikinantį vaizdą. Masinės scenos dažniausiai yra statiškos ir varo į nuobodybę, bet ši kartą to nesijautė. Sviesos - Dennis Mae, perukai ir grimas - Ed Meekin, art Anthony ir Julius Balutis, dekoracijos ir kostiumai - Ercole Sormani, Milano, Italija, A. Stvanello Costume Co., Maspeth, N.Y.

Prasmingas programos viršelį dail. Ados Sutkus. Operos Vilius Telis pasta-

tymas pareikalavo daug laiko, pastangų ir pinigų. Opera yra ilga ir didžiųjų teatrų nemėgiama, nes originale trunka apie 6 valandas, o mūsų pastatyme - 4 val. Mums Viliaus Telio operos turinys yra suprantamas ir jaudinantis, o kitiems gali būti net nuobodūs, per mažą meilės scenų. Lietuvių operos vado vybė nusipelnė visokeriopos padėkos ir paramos, kad taip prasmingai atžymėjo pirmųjų raudonojo komunizmo aukų sukaktį ir žiūrovuose uždegė kovos ryžtą. Keturi valandos (su labai trumpomis pertraukomis) prabėgo įtampos ir pasigerėjimo. Net svetimieji solistai suprato tariamų žodžių reikšmę ir išijautė į bendrą veiksmą. Jaudinančiai veikė laisvės kovotojų susitelkimas ir duota priesaika, lyg būtų žaliosios miške susirinkę lietuviai partizanai, kovai prieš Lietuvos pavergėjus.

Prie šios operos pasisekimo reikia priskaityti Eglės Rūkštelytės Sundstrom duotą pasikalbėjimą ir aptarimą dar prieš spektaklį didžiausiame Chicagos dienraštyje Chicago Tribune, o po premjeros, kitame dideliame Chicago Sun-Time (VI.16) dienraštyje, Robert C. March palankią kritiką.

Klausant laisvės kovotojų priesaikos ir išipareigojimo žodžių, šiurpuliai virpino kūną ir išspaudė ašarą. O kada, Viešpatie, ateis ir Lietuvai laisvės rytas? ...

Po sekmadienio spektaklio visi operos dalyviai susirinko į Jaunimo centrą pobūviui, pasidžiaugti darbo vai-

(Nukelta į 6 psl.)

Sol. Julius Savrimas (kapitonas Rudolfas) įsako šveicarams nusilenkti gubernatoriaus kepurei.
J. Tamulaičio nuotr.

Mineralai ir mityba

Dr. Danielius Degėsys

Geležis

Geležis yra metalas priiskiriamas mineralų grupei. Ji yra būtina žmogaus organizmui, bet ją priimant tik mažais kiekiais. Ji vaidina svarbią rolę organizmo energijos gamyboje. Tokiai energijos gamybai išlaikyti organizmui reikia deguonies. Deguonį organizmui pristato raudonųjų kraujo kūnelių sudėtyje esantis hemoglobinas. Hemoglobinas yra geležies ir proteino junginys iš kurio yra sudaryti raudonieji kraujo kūneliai — eritrocitai. Hemoglobino savybė yra ta, kad jis prijungęs plaučiuose deguonį nuneša jį paskirom kūno celėm ir jį atidavęs pasiima iš celių anglies dvideginį, kurį kvė-

pavimo metu mes iškvepiame iš plaučių. Be geležies toks oksidacijos procesas nebūtų galimas. Be to, geležies trūkumas organizme sukelia mažakraujystę. Mažakraujystės atveju žmogus skundžiasi nuosargiu, jam pradeda trūkti oro, jo burnos ir akių gleivinės ir oda išbala. Geležies trūkumas būna dažniausiai pastebimas pas vaikus ir neščias moteris, bet mažakraujystės, geležies trūkumui žmogaus organizme esant, kartais gali ir nebūti. Tokiu atveju žmogus gali skustis tik nuovargiu, dėmesio ir patvarumo stoka, bei raumenų silpnumu ir sumažėjusiu organizmo atsparumu prieš infekcijas.

Geležis organizme randasi dvejopoje formoje, būtent laisva geležis, vadinama ferros ir prijungta prie baltyminės medžiagos, vadinama ferric. Laisva, neprijungta prie baltymų, geležis organizmą veikia nuodijančiai. Normaliu atveju organizme laisvos geležies randama mažai, nes jai patekus į kraują ji tučtuojau būna prijungta prie baltymų. Įgimtos ligos, vadintos hemochromatosis atveju, toks geležies prijungimo prie baltyminių medžiagų procesas būna sutrikęs ir todėl šios ligos atveju laisvos geležies kiekis organizme būna padidėjęs. Tokia laisva geležis atside- da širdyje, kepenyse ir kituose organuose, juos nuodija ir žaloja. Normaliai geležis stiprina fizinį pajėgumą bei atsparumą ligoms, stiprina vaikų atmintį ir gerina jų pajėgumą mokytis. Kai kurie tyrinėtojai teigia, kad geležis taip pat apsaugo ir nuo vėžio ligos išsivystymo bei stabdo organizmo senėjimą. Deja, konkrečių duomenų šiam teigimui paremti neturime.

Geležis labai efektingai gydo mažakraujystę, atsiradusią dėl geležies trūkumo. Mažakraujysčių yra dvi rūšys: viena atsiranda esant geležies trūkumui, o kita atsiranda dėl vitamino B-12 stokos. Dėl vitamino B-12 stokos atsiradusi mažakraujystė yra vadinama piktybine anemija ir ji yra gydoma vitamino B-12 injekcijomis. Gi mažakraujystė atsiradusi dėl geležies trūkumo yra gydoma geležies preparatais. Stebint kraujo tepinėlį su mikroskopu galima atskirti kurios rūšies mažakraujystė žmogus serga. Bloginės anemijos atveju, raudonieji kraujo rutulėliai būna didesni ir raudoni, tuo tarpu geležies trūkumo mažakraujystės atveju, raudonieji kraujo kūneliai būna maži ir išblėse, Serologiniai tyrimai, geležies trūkumui esant, parodo sumažėjusius serum iron ir serum ferri-

tin kiekius.

Moksliniai žurnalai Nutrition Research ir Journal of Clinical Nutrition 1982 metais aprašė stebėjimus, kaip T-limfocitų skaičius mažėja geležies kiekiui organizme mažėjant. T-limfocitai yra svarbiausi faktoriai kovai prieš infekciją. Sumažėjus T-limfocitų skaičiui sumažėja ir atsparumas ligoms.

Geležies trūkumo atveju ypač ryškiai būna jaučiamas nuovargis ir raumenų silpnumas. Žmonės, kurie turi pakenktus širdies koronarinius indus, geležies trūkumui esant, skundžiasi, kad jiems trūksta oro ir, kad jų kojos tinsta. Tas atsitinka todėl, kad sumažėjus deguonies pritekėjimui į raumenis raumenų ir širdies funkcija pablogėja. Geležies trūkumas vaikų amžiuje silpnina jų atmintį bei mažina intelektualinį ir koncentracijos pajėgumą. Vaikai darosi irzlūs ir nesi- domi aplinka. Šie visi simptomai greitai pranyksta pradėjus juos gydyti geležies preparatais, bet geležis turi ir vieną neigiamą savybę, būtent, ji naikina vitamino E veikimą. Duodant geležies preparatus žiurkėms, žiurkės tampa nevaisingos, bet pridėjus vitamino E į žiurkių maistą, jų vaisingumas atsistato. Yra ir daugiau tyrimų rodančių geležies antagonistinį veikimą prieš vitamino E.

Sveiki žmonės, kurie valgo išbalansuotą, 2000 kalorijų dietą, geležies gauna pakankamai su maistu, bet maži vaikai, neščios, arba krūtimi maitinančios bei sunkias mėnesines turinčios moterys, vegetarai, senukai ir tie, kurie laikosi mažą kalorijų kiekį turinčios dietos, daugelį atvejų stokoja geležies. Neščioms ir krūtimi maitinančioms moterims dienoje reikia 60 miligramų elementinės geležies (300 miligramų geležies sulfato); vaikams ir kūdikiams — 10-12 miligramų elementinės geležies (50 iki 120 miligramų geležies sulfato).

Maisto gaminiai: mėsa, vištiena, žuvis, turi pakankamai geležies, lygiai kaip ir kiaušiniai, špinatai ir žalios daržovės. Geležies preparatai piliulės, tabletės arba skystis yra geriausia priimti tarp valgių, nes geležies absorbcija tuo metu yra geriausia. Vitaminas C pagerina jos absorbciją, tuo tarpu kalcis mažina. Kai kuriais atvejais geležies preparatai gali sukelti vidurių skausmus, liuosus vidurius arba vidurių užkietėjimą. Išmatos nuo geležies pasidaro juodos, todėl geležis gali maskuoti vidurių kraujavimą.

A. A.

VYSK. ANSUI TRAKIUI

mirus, žmonai dr. ADELEI TRAKIENEI ir

šeimai reiškiu nuoširdžią užuojautą.

Rūta Sakienė

Mūsų mylimai giminaitei,

A. A.

JADVYGAI GEDGAUDIENEI

mirus, jos sūnums IGNUI ir VLADUI GEDGAUDAMS su šeimomis, reiškiame nuoširdžiausią užuojautą.

Česlovas, Elena,
Algirdas ir Vytautas
G e d g a u d a i

Santa Monica, Ca.

Ilgamečiui nariui

A. A.

POVILUI BUTKIUI

mirus, reiškiame nuoširdžią užuojautą žmonai BIRUTEI, vaikams ir visiems artimiesiems.

Lietuvių Kredito Kooperatyvas
Los Angeles, Ca.

A. + A.

ALDONAI INGAUNIENEI

mirus, jos vyrą STEPONĄ, sūnų ALGĮ su šeima bei kitus gimines ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

Lelė ir Juozas
Ž v y n i a i

A. + A.

Mjr. KAZIMIERUI DAUGVYDUI

mirus, skausmo prislėgtiems: jo brangiai žmonai, mielai pusseseriai KRISTINAI KIAUŠAITEI-DAUGVYDIENEI, sūnui RIMANTUI, dukrai VIRGINIJAI su šeimomis ir visiems giminėms Amerikoje ir Lietuvoje reiškiame gilią užuojautą ir drauge liūdime.

Jonas ir Natalija Kiaušai
su šeima

VILIUS TELIS...

(Atkelta iš 5 psl.)

siais. Pobūviui vadovavo valdybos vicepirm., solistas Vaclovas Momkus. Maldą sukalbėjo kun. J. Borevičius SJ. Lietuvių operos valdybos ir talkininkų bei rėmėjų pastangomis savo kalbose pasidžiaugė vysk. Vincentas Brizgys, garbės gen. konsulas Vaclovas Kleiza, maestro Aleksandras Kučiūnas, vašingtoniečiai - žurnalistas Vladas Būtėnas ir buv. USA konsulas Albertas Čižauskas. Ilgametis operos valdybos pirm. Vytautas Radžius padėkojo visiems dalyviams ir operos rėmėjams bei talkininkams. Dirigentas Arūnas Kaminskas pristatė dalyvaujančius solistus, muzikus, baletą, choristus ir išreiškė gilią padėką. Apdovano- ti ilgamečiai choristai ir kiti talkininkai.

Pažymėtinas choristų pasišventimas ir pasiaukojimas bei meilė dainai ir operai. Jie kiekvieną penktadienį susirenka į repeticijas, o prieš operos pastatymą, pas- kutines 6-8 savaites, repetuoja 4-5 dienas savaitėje. Choristai negauna jokio atlyginimo, apsimoka kelionės išlaidas, o dažnai dar ir gynais paaukvoja, kad išlygintų susidariusius nuostolius ir vadovybė galėtų planuoti naujus pastatymus. Choristų įdėtas darbas, pavertus į pinigus, sudarytų stambiā sumą.

Šiuo metu operos vadovybė yra išipareigojusi talkinti krikščionybės jubiliejaus komitetui, ruošiant 600 metų Lietuvos krikšto jubiliejų, kuris bus minimas 1987 metais. Apie naujos operos pastatymą dar tebesvarsto, nes parduoti jubiliejaus minėjimui bažnytinį repertuarą užims daug laiko.

Lietuvių operos vadovybei ir visam kolektyvui linkime ir toliau džiuginti lietuviškąją visuomenę.

PAGERBTAS SKAUTIJOS VADAS ANTANAS SAULAITIS

V. s. Antanas Saulaitis už 66 metų pasiaukojimą dirbant ir vadovaujant Lietuvių skautams Tėvynėje ir už Jos ribų, Popiežiaus Jono-Pauliaus II apdovanojimas šv. Silvestro Ordinu.

V. s. Antano Saulaičio pagerbimas — šv. Silvestro Ordino įteikimas įvyko balandžio 6 d. Maironio Parke, Shrewsbury, Mass., kurį rengė Lietuvių Skautų Sąjungos Sėsėrija, Brolija ir Akademinis Skautų Sąjūdis. Šia iškilminga proga dalyvavo gražus būrys skautų-čių, bei v. s. A. Saulaičio draugai ir gerbėjai iš įvairių vietovių, Bostono, Worcesterio, Hartfordo, Waterburio, Washingtono, D. C., New Yorko, N. J., Philadelphia, Clevelando, Detroito.

LSS Tarybos Pirmijos

pirmininkas v. s. fil. Petras Molis pasveikino visus susirinkusius ir tolimesnę šios iškilmingos progos eigą tęsti pakvietė LSS Tarybos Pirmijos sekretorę v. s. G. Treinienę. Mielam broliui v. s. A. Saulaičiui sugiedota Igiausių metų, po pietų sekė šv. Silvestro Ordino įteikimas, kurį pravedė bei jo reikšmę paaiškino LSS Tarybos Pirmijos Dvasios vadovas v. s. Jonas Pakalniškis. Kartu buvo įteiktas adresas su šios iškilmingos progos svečių parašais, kurį meniškai pagamino s. Vytautas Dilba iš Bostono.

Žodžiu sveikino Lietuvių Skautų Sėsėrijos Vyriausią Skautininkę v. s. t. n. Stefa Gedgaudienę, Liet. Skautų Brolijos Vyriausias Skautininkas v. s. fil. Kazys Matonis, Akademinio Skautų

V. s. Antanas Saulaitis, jo duktė dr. M. Saulaitė-Stankus ir iškilnių programos pravedėja v. s. G. Treinienė.

Sąjūdžio vardu — pirmininkas s. fil. Kęstutis Ječius ir LSS Tarybos Pirmijos pirmininkas v. s. fil. P. Molis.

Raštu sveikino Lietuvių Skautų Sąjungos ikūrėjas v. s. Petras Jurgėla, v. s. Mauragis iš Sidney Austra-

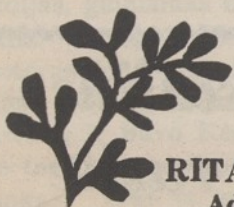
lijos, Atlanto Rajono vadovų-ių suvažiavimas, kuris įvyko balandžio 5 d., Los Angeles Skautininkų Ramovės vardu v. s. fil. E. Vilkas, v. s. Jelioniai iš Chicago, buvusi Sėsėrijos Vyriausią Skautininkę v. s. Lidija Čepienė iš N. Carolainos, v. s. O. Siliūnienė iš Chicago, buvęs Brolijos Vyriausias Skautininkas v. s. V. Vijeikis — Chicago, Kanados skautų-čių vardu — Rajono Vadas s. V. Torūta, Europos Lietuvių Skautų Vadija, vadas — s. Vaitkevičius, Vadeivė — v. s. J. Traškienė, Vadeiva — v. s. J. Maslauskas, Australijos skautų-čių vardu — Rajono Vadas v. s. fil. B. Barkus, LSS Tarybos Pirmijos Evangelikų Dvasios

Vadovas kun. P. Dilys iš Toronto, J. A. V. Lietuvių Bendruomenė — sveikinius atvežė skautininkai Rugieniai ir Waterburio Lietuvių Bendruomenė.

Pagrindinis šios iškilmingos progos kalbėtojas s. fil. prof. Vaidevutis Mantautas įdomiai patiekė mintis apie šv. Silvestro Riterį v. s. A. Saulaitį. Šeimos vardu kalbėjo s. fil. dr. Marytė Stankus-Saulaitė kartu su tėveliu prieidami prie mikrofono dėkojo už šiltą priėmimą ir atsilankymą. LSS Tarybos Pirmijos pirmininkas v. s. fil. P. Molis užbaigiant oficialią dalies programą padėkojo visiems už dalyvavimą.

Sveikiname mūsų Lietuviškos Skautybės brolių v. s. Antaną Saulaitį šv. Silvestro Ordino Riterį, kuris su meile bei pasišventimu dirbo ir vedė mus Dievo, Tėvynės ir Artimo keliu, kad Lietuviška Skautybė klistėtų ne tik gimtoje žemėje, bet ir išblaškyta toli po svetimus kontinentus.

v. s. G. Treinienė

MATAS REALTORS

505 EAST 185 ST., EUCLID, OHIO 44119
(216) 486-2530

RITA MATAS — Broker — G.R.I. — C.R.A.
Adv. VYTAS MATAS — teisinis patarėjas

JONAS DUNDURAS, adv. RAMON FOLTZ,
ROMA MAJOROVAS, ALGIS MATAS, PETRAS
MATAS, PATRICIA SAJOVEC, DALIA
ŠIRVAITIS, adv. HOWARD TURNER.

Nuo Tūbelio iki Vailokaičio... (13)

Prestono paskalos

Apie Nepriklausomos Lietuvos asmenybes

56. Tūbelis, Juozas. Gimė 1882 m. Rokiškio aps. Mokėsi Liepojaus gimnazijoje ir Rygos Politechnikoje, kurią baigė kaip matininkas. Prieš karą dirbo Rusijos vyriausybei Raseinių žemės matavimo komisijos nariu. Laikė karo tarnavą Rusijos armijoje. 1919-20 m. buvo Voldemaro pirmame kabinete žemės ūkio, o taip pat švietimo ministru. Nuo 1923 m. Lietuvos žemės ūkio kooperatyvų sąjungos pirmininkas bei Lietuvos Banko tarybos pirmininkas. 1927 m. gegužės mėn. buvo paskirtas Finansų ministru. Po Voldemaro kritimo 1929 m. Tūbelis buvo paskirtas ministerių pirmininku ir finansų ministru. 1931 m. jis labai pasitarnavo savo kraštui, laikydamasis tokios fiskalinės politikos, kuri įgalino Lietuvą laimingai pergyventi ekonominę krizę, palietusią beveik visas Europos šalis.

Tūbelis krito su savo kabinetu 1938 m. kovo mėn. vyriausybės krizėje, ir, be abejonės, suprasdamas savo partijos didėjantį nepopuliarumą, vengė ministerio posto, nors dar iki 1938 m. galo ėjo finansų min. pareigas, pasirinkęs sau Lietuvos Banko Valdytojo vietą — geriausią sinecurą Lietuvos civilinėje tarnyboje.

Tūbelis yra neįsivaizduojamas, paprastas ir garbingas žmogus, geriau tinkamas vadovauti kooperatyvams negu atsakingom savo turėtom pareigom. Jis labai domisi kaulių auginimu ir pieninkyste, kas jam buvo labai naudinga. Jis tačiau turi du gerus plusus. Jis yra prezidento svainis, ir jo žmona, prezidento žmonos sesuo,

yra jam politiniai naudinga ir tikrai taktiškiausia, inteligentiškiausia ir žavingiausia iš visų Lietuvos visuomenės ponių.

Tūbelis rūko be pertraukos, kas veikia jo akis ir nervinę sistemą. Dažnai atrodė, kad jis ilgai nepakels savo pareigų naštos, bet atrodė, kad jo negalavimas yra tos rūšies, kuris tęsiasi, bet nenužudo. Jis neturi daug priešų ir jam užtikrintas vyriausybės postas bet kokiam režime.

Kaip jos svainis — prezidentas — viešose iškilmėse jis atrodo neįspūdingai ir net patetišškai.

57. Turauskas, Dr. Eduardas. — Baigė jėzuitų gimnaziją, kaimiečių kilmės. Studijavo Šveicarijoje (Fribourgo katalikų niversitete) gaudamas iš krikščionių demokratų vyriausybės 12 sv sterlingų (600 litų — V. M.) stipendiją į mėnesį.

Grįžęs į Lietuvą 1926 m. buvo išrinktas į seimą kaip krikščionių demokratų atstovas. Buvo jo užsienio reikalų komisijos narys iki seimo paleidimo 1927 m. Tuo pat laiku redagavo "Rytą" — neoficialių krik. dem. oficiozą. Voldemaro vyriausybės buvo ištremtas 1926 m. iš Kauno į provinciją už priešvyriausybinių straipsnių tamie laikraštyje.

Kaip valstybės stipendijos gavėjui jam buvo pasiūlyta 1928 m. valdinė tarnyba.

Prof. Voldemaras jam pasiūlė būti sekretorium Talino konsulate, nuo ko jis atsisakė. Netrukus jis buvo paskirtas Lietuvos Telegra-

mų Agentūros ELTA direktorium. Tą postą išlaikė iki 1933 metų, kada buvo paskirtas ministru Prahai. Jis buvo paskirtas ir ministru Rumunijai, kurios karaliui įteikė paskyrimo raštą 1935 m. lapkričio mėn. 1939 m. birželio mėn. buvo paskirtas užs. reik. min. politinio departamento direktorium.

Iš lietuviško taško žiūrint, jis laikomas gabių žurnalistu, ir yra labai ambicingas. Jis puikiai kalba prancūziškai ir save laiko francofilu. Jo žmona, nors lietuvaitė, buvo išauklėta ir išmoksinta Prancūzijoje. Abu dr. Turauskas ir jo žmona iki išvažiavimo į Prahą buvo aktyvūs prancūzų-lietuvių kultūrinio susiartinimo draugijos nariai.

Aš nematau, kad galėčiau pasitikėti dr. Turausku.

58. Urbšys, Juozas. Užsienio reikalų ministras. Gimė 1896 m. Kėdainių apskr. Mokėsi gimnazijoje ir Čiugujevo (Rusijoje) karo akademijoje. Grįžęs į Lietuvą stėjo kariuomenėn, iš kurios pasitraukė kapitono laipsnyje. Nuo 1922 iki 1926 m. dirbo Užsienio Reikalų Ministerijoje. Vėliau paskirtas pasiuntinybės Berlyne konsuliarinio skyriaus vedėju. 1927 m. pakeltas į pirmuosius sekretorius. Tais pačiais metais tom pačiom pareigom perkeltas į Paryžių. 1933 m. pakeltas į patarėjus ir tų metų viduryje paskirtas Lietuvos ministru Latvijai. 1934 m. buvo atšauktas į ministeriją, kur buvo paskirtas generaliniu sekretorium. 1938 m. gruodžio 5 d. pertvarkius kabinetą ir Lozoraičiui atsistatydinus, jis buvo paskirtas užsienio reikalų ministru. Tą vietą jis dar turi, nors rašant šias eilutes sirgo.

P. Urbšys yra vienas iš nedaugelio Lietuvos pareigūnų, kurį visi (diplomatinio korporariai ir patys lietuviai) atrodo mėgsta. Jis visuomet yra labai mandagus ir stengiasi padėti. Jo didžiausias minusas yra tas, kad ne visados yra gerai painformuotas apie politinius reikalus, bet jis visados tiesiai jums pasakys, ką jis laiko tiesa.

(Bus daugiau)

DIDINGA MALDOS DIENA UŽ KENČIANČIĄ LIETUVĄ

Julija Dantienė

Maldos Diena už kenčiančią Lietuvą, kuri įvyko birželio 14 d., Doylostown, Pennsylvanijos Marijos šventovėje, jau nurėdėjo į praeitį. Ši diena mano atmintyje paliko neišdildoma įspūdį, apie ją ir noriu pasidalinti su tais, kurie joje negalėjo dalyvauti, ar dėl kitų priežasčių į ją nevažiavo.

Visą savaitę lyjo lietus, vėjas draskė medžių šakas, o tamsūs debesys uždenė dangų, rodos, nei nežadėjo greitu laiku leisti saulei jame pasirodyti. Tai kėlė baimę, kad ruošiamoje Maldos Dienoje dėl to gali dalyvauti mažiau maldininkų, negu buvo tikėtasi. Bet, visų džiaugsmui, tą birželio rytą saulutė prašvyto, be jokio debesėlio danguje! Atrodė, kad ir saulė, ir visa gamta laimino maldininkų žygį į Maldos Dieną. Prie šventovės maldininkus sveikino didžiausias užrašas su lietuviška trispalve. Labai didelį įspūdį padarė šventovės didumas ir erdumas, joje telpa virš 3000 žmonių. Nemaniau, kad ji bus užpildyta, bet iki šv. Mišių pradžios ji buvo pilnutėlė, o bažnyčios tvarkdariai prašė pasispausti, kad sutalpinus visus maldininkus. Tokia daugybė žmonių sudarė jaudinančią šventišką ir pakilią nuotaiką, o bažnyčioje viešpatavo didingas rimtumas ir susikaupimas.

Į akis krito abejuose altoriaus pusėse kabančios, nepaprasto ilgumo lietuviškos trispalvės.

Dar prieš šv. Mišias solistė Ona Pliuškonienė atliko G. Gudauskienės "Viešpaties pasaulis". Po to, tautiniais rūbais pasipuošusi jauna Philadelphia Dramos Būrelio aktorė Rasa Krokytė angliškai paskaitė, apie prieš 45 metus įvykusius Birželinis trėmimus į Sibirą, bei kitas lietuvių tautai padarytas skriaudas.

Bažnyčioje užgesinamos šviesos, simbolizuojančios lietuvių tautos ir tikinčiųjų priespaudą Lietuvoje.

Vargonams gaudžiant, keturi vyrai įneša didžiulį lietuvišką kryžių ir pastato dešinėje altoriaus pusėje. Vargonams dar didingiau sugaudus, Apreiškimo parapijos choras, atvykęs iš Brooklyno, N. Y. vadovaujamas Viktoro Ralio, užgieda "Pulkim ant kelių". Prie maldininkų ir tūkstančiai jo prisijungia daugumas balsų kila į dangų: "vykdyki žemėj meilę, ramybę..." Iš zakrastijos išeina ilga vilkstinė vienuolių, Mišių skaitymo dalyvių ir apie 20 kunigų. Jiems priartėjus prie altoriaus ir puslankiu jį apsupus, bažnyčioje vėl sušvinta šviesos, reiškiančios, kad ir Lietuvoje dar

nušvis laisvės šviesa.

Šv. Mišias atnašavo, specialiai šiai dienai iš Romos atskridęs prelatas Ladas Tulaba. Kartu su juo atnašauja ir kunigas Kazimieras Pugevičius iš New Yorko, o kun. Antanas Paškus iš New Jersey. Šv. Mišias lotyniškai giedojo Apreiškimo choras. Pirmąjį skaitymą angliškai skaitė Philadelphia LB apylinkės valdybos pirmininkė Teresė Gečienė, o lietuviškai iš Putnamo atvykusi seselė Augusta. Angliškai trumpą, labai reikšmingą ir uždegantį pamokslą pasakė kun. K. Pugevičius, lietuviškai kun. A. Paškus.

Mišių pabaigoje vėl girdėjome giedančią sol. Oną Pliuškonienę. Tai nepaprasto talento ir gražaus balso solistė. Jai giedant: "Kai skausmas tau širdį, lyg peiliais suspaus", sunku buvo ir kiečiausiai širdžiai ramiai klausyti. Daugumoje žmonių ašarojo, o kiti tai tiesiog verkė. Dar norėjosi jos ilgai klausyti, bet su šia giesme baigėsi Mišios.

Kunigų eisenai aplėdžiant bažnyčią, maldininkai jungėsi prie choro užbaigiamajai giesmei: "Marija, Marija... palengvink vergiją, pagelbėk žmonių... nes viską pas Dievą gali"... Tūkstančiai balsų kilo į Mariją, šioje mums labai svetingoje, bet svetimoje žemėje, ir svetimoje Marijos šventovėje.

Tuoju po šv. Mišių kun. Burkauskas paskaitė, tik ką gauta telegramą iš šv. Tėvo Jono Pauliaus II. Šioje telegramoje, Jis sveikino visus susirinkusius maldininkus sakė, kad kartu meldžiasi už Lietuvą ir siunčia savo tėvišką palaiminimą.

Pietų pertraukos metu, tūkstantinė minia, per pusantros valandos buvo pasotinta lietuvišku maistu ir labai skania, Putnamo seselių kepta, lietuviška duona.

Po pietų pertraukos prasidėjo šventoji Valanda. Sol. Pliuškonienės giedama "Tėve Mūsų", rodos, plaukė iki pat dangaus, o maldininkai klausėsi, lyg užburti.

Prelato L. Tulabos ilgo kas, nors labai gilus ir prasmingas pamokslas, antros ir trečios kartos maldininkams buvo sunkiai suprantamas. Toliau sekė ypač įspūdinga tikinčiųjų procesija, su Amerikos, Lietuvos, ir bažnytinėmis vėliavomis bei didžiulių jaunų "Aušrinės" šokėjų nešamu lietuvišku kryžiumi. Jį sekė seselių eiseną ir daugelis lietuviškais rūbais pasipuošusių vyrų ir moterų. Jų tarpe buvo daug su labai gražiais austais tautiniais drabužiais, bet buvo labai

daug ir pačių siutais iš margos medžiagos, tik tautinį rūbą primenančiais kostiumais. Jos ėjo galvas papuošusios rūtomis, gėlėmis ar lietuviškos trispalvės kaspinėliais. Jo giedodami, gal ir ne visai gryna lietuvių kalba, bet jų širdys buvo lietuviškos! Tai buvo maldininkai suvažiavę iš kalnuoto Pennsylvanijos kasyklų krašto, New Yorko, Delawero ir kitų valstijų. Gale labai ilgos procesijos, prieš nešama Ostiją mažos mergytės pasipuošusios baltomis suknytėmis, barstė gėlytes. Varpams gaudžiant ilga eiseną ėjo bažnyčios link. Sugrįžusius į bažnyčią maldininkus kunigas palaimino švenčiausiu Sakramentu ir visos bažnytinės apeigos buvo pabaigtos Lietuvos himnu, kuris šį kartą nuskambėjo nepaprastai didingai ir iškilingai. Jis skambėjo su viltį nesančia nuotaika ir energija. Pagarba Apreiškimo chorui, jo vadovui Viktorui Raliui ir vargonininkui Larry Malinaro! Be jų ši maldos diena nebūtų buvusi tokia iškilinga.

Po bažnytinės apeigų dar sekė trumpa užbaigiamoji programa. Čia žodį tarė pats šios dienos rengėjas kun. Timothy Burkauskas. Jis padėkojo visiems prisidėjusiems prie šios šventės rengimo. Ypač buvo dėkingas Putnamo seselėms, kurios jam labai daug padėjo savo patarimais, bei laiškų ir pakvietimų spausdinimu. Jis pasidžiaugė, kad gavo daug laiškų ir du iš jų perskaitė, vieną gauta iš kardinolo Casseroli Romoje, su jo ir šv. Tėvo palaiminimu, o kitą iš Washingtono esančio Vatikano Pronuncio Pio Laghi.

Toliau Rasa Krokytė labai gražiai inscenizavo vienos tremtinės prisiminimus, kada ji ir jos šeima buvo tremiama į Sibirą. Po jos tautinių šokių grupė "Aušrinė", tikrai puikiai ir su jaunatviška energija pašoko keturius šokius.

LB apyl. pirmininkė Teresė Gečienė perskaitė prezidento Reageno išleistą proklamaciją skelbiančią Pabaltijos Laisvės Dieną. Ji padėkojo kun. Barkauskui už jo įdėtą darbą, triūsą ir energiją ruošiant šią dieną. Iš tiesų tai buvo vieno žmogaus meilė Dievui ir Lietuvai, kuri paskatino imti tokio didelio darbo. Jis neorganizavo komitetų, neposėdžiavo skirdamas pareigas kas ką turi daryti. Jis pats vienas visur ėjo, važiavo ir dirbo. Dievas jį apdovanojo kantrybe, energija ir meile žmogui, tai jam ir padėjo jo darbe. Pritarėjų jis rado daug iš visokio luomo ir visokių pa-

žiūrų žmonių Arkivyskupas kardinolas John Krol, šią dieną paskelbė, kaip visos vyskupijos Maldos Diena už Lietuvą. Jis išsiuntė laiškus į visas vyskupijos bažnyčias, kur per visas mišias jie buvo skaitomi. Apie šią maldos dieną jau dvi savaitės buvo rašoma katalikų laikraštyje ir kitoje amerikiečių spaudoje. Tai buvo, turbūt, pats didžiausias renginys minint 45 metų sukaktį nuo Baisiojo Birželio. Nedaug tėra vietų, kur galima sutalpinti virš 3000 maldininkų. Kun. Burkauskas dirba ir gyvena šioje Čenstachovos Marijos šventovėje, o tėvai Paulinai jam leido, pritarė ir daug padėjo rengiant šią Maldos dieną už Lietuvą, kurią jis taip myli. Kun. Burkauskas, kaip ir jo tėvai yra gimęs Amerikoje. Jam nerūpi politinės partijos, nei jų pažiūros, jis myli visus savo žmones — lietuvius. Gal dėlto jis ir sugėbėjo sutraukti tūkstantinę

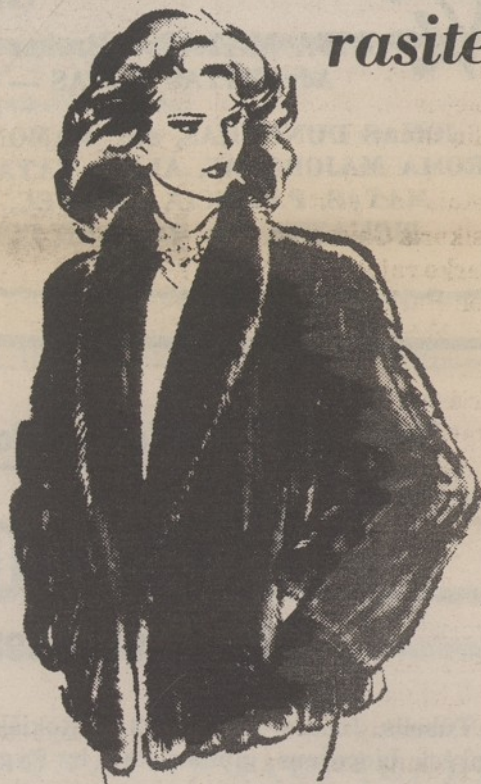
keturių, o kai kuriais atvejais net ir penkių generacijų minią.

Už visą jo darbą ir pasižventimą Teresė Gečienė jam įteikė, Lietuvių Fondo 50-ties metų Nepriklausomybės proga išleistą Mindaugo medalį. Visa publika net sustojusi jam plojo, bet jis liko kukliai dėkingas. Pabaigai Apreiškimo choras sugiedojo "Maldą už Tėvynę", lyg apvainikuodamas šią tikrai įspūdingą Maldos dieną už Lietuvą.

Per visą maldos dieną vyko Religines šalpos surengta kenčiančios Lietuvos paroda, o taip pat lietuviškos tautodailės ir po grindžio spaudos paroda.

\$60.00 PER HUNDRED PAID for remailing letters from home! Send self-addressed, stamped envelope for information / application. Associates, Box 95-B, Roselle, N. J. 07203.

Puikiausius kailius rasite

Chicagoje pas vienintelį lietuvių kailininką

NORMANĄ BURŠTEINĄ

185 N. WABASH AVE. CHICAGO, ILL. 60601

Tel. krutuovės (312) 263-5826; namų (312) 677-8489

INTERNATIONAL

SOL. ALGIO GRIGO vadovaujamos kelionių agentūros
1986 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ:

RUTA PAUPERAS, Mgr.

KELIONĖ NR. 5 rugėjo 12 d. iki rugėjo 26 d.
Iš Niujorko \$1,685.00

KELIONĖ NR. 7 gruodžio 20 d. iki sausio 3 d. 1987
Iš Niujorko \$1,471.00

Kelionių maršrutas: 1 diena Maskvoje,
11 dienų Lietuvoje, 2 dienos Helsinkyje

(Nakvojant dviese kambariye), įskaitant visas susisiekimo išlaidas, viesbučius, maistą, operos, teatro arba baletu bilietus, įvairias ekskursijas ir daug kitų priedų. Kelionė nr. 7 suderinta su grandiozinu Naujų metų sutikimo baliumi.
Tarpininkaujame perkantiems automobilius (Automobilių kainos: Volga GAZ 24-10 — 5,500 rb., VAZ 2107 — 4,470 rb., VAZ 2106 — 4,130 rb., VAZ 21003 — 3,900 rb., VAZ 21013 — 3,360 rb.), kooperatinius butus, padedame sutvarkyti dokumentus išskvietimams. Informacijų ir visais kelionių reikalais kreiptis į:

G. T. INTERNATIONAL, INC., P.O. BOX 29163,
CHICAGO, ILLINOIS 60629, USA. TELEFONAI:
(312) 471-1700 arba 471-1702.

Skrendame erdviais „FINNAIR“ lėktuvais.

FINNAIR

A.A. Mečį A. Šimkų atsisveikinant

Mečys A. Šimkus, dipl. teisininkas, aktyvus visuomeninkas, ilgametis Brighton Parko, Chicagoje gyventojas, 1986 m. birželio 7 d. mirė širdies atakos pakirstas, atostogaujant Floridoje.

Teikiu Jono Jurkūno, atsisveikinimo metu Petkaus Marquette Parko šermeninėje, Korp! Neo-Lithuania vardu pasakytos kalbos santarauką.

A.a. Mečys Šimkus gimė 1910 m. sausio 2 d. Vasilėnų kaime, Kražių valsčiuje, Raseinių apskrityje. 1929 m. baigė Kražių gimnaziją ir pradėjo studijas Vytauto Didžiojo Universitete, Teisinių fakultete. 1935-36 m. atliko karinę prievolę Karo Mokykloje kariūnu aspirantu, gaudamas jaun. leit. laipsnį. Studijuodamas, šviesios atminties Mečys tarnavo Kauno Apygardos teismo Vyr. Notaro įstaigoje, Kaune.

1937 m. Mečys Šimkus baigė studijas, gaudamas dipl. teisininko vardą. Dirbo, kaip notaras Panevėžyje, Kėdainiuose. Vėliau perėjo į administraciją ir buvo Kėdainių, po to Kretingos apskr. viršininkas. 1944 m. pasitraukė iš Lietuvos. Tuometinėse bėglių stovyklose jis dirbo teisiniu patarėju.

1949 metais atvyksta į Ameriką, isikuria Chicagoje, Brighton Parko rajone. 1960 čia, Brighton Parke, atidarė savo įstaigą, kaip nekilnojamo turto pardavėjas ir ją išlaikė iki mirties. Joje jis talkininkavo besikreipiantiems į jį mokestinių formų užpildymo, kaip ir dokumentų sudarymo bei vertimo reikais.

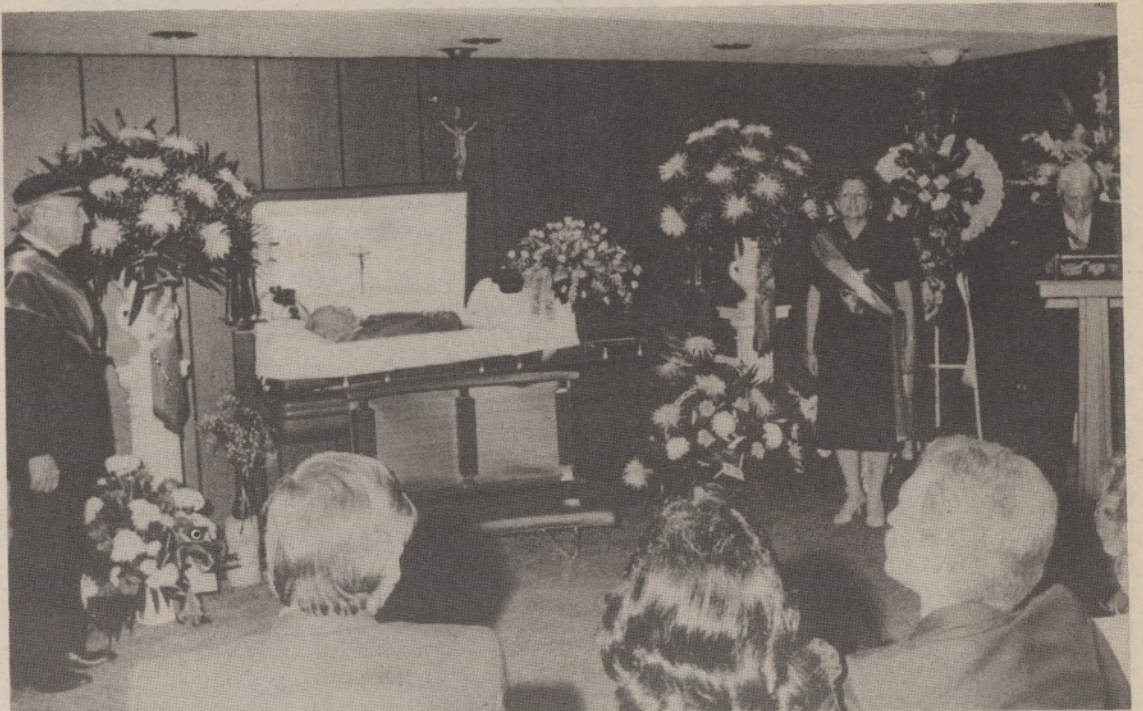
Tik atvykęs į Vytauto Didžiojo Universitetą studijuoti, Mečys Šimkus įsijungė į Korp! Neo-Lithuania eiles. Būdamas drausmingas korporantas dalyvauja Korporacijos chore, vėliau - kaip Neo-Lithuanų kvarteto narys - apvažinėja su daina daug Lietuvos miestų, koncertuoja jų gimnazijose.

Atkilęs į šį kraštą Mečys aktyviai dalyvauja Lietuvių tautiniam akademiniam sambūryje, o vėliau atsikūrus Korp! Neo-Lithuania, įsijungia į jos gretas. Eilę metų buvo Korp! valdybos nariu,

o 1975-77 kadencijoje vyr. valdybos pirmininku.

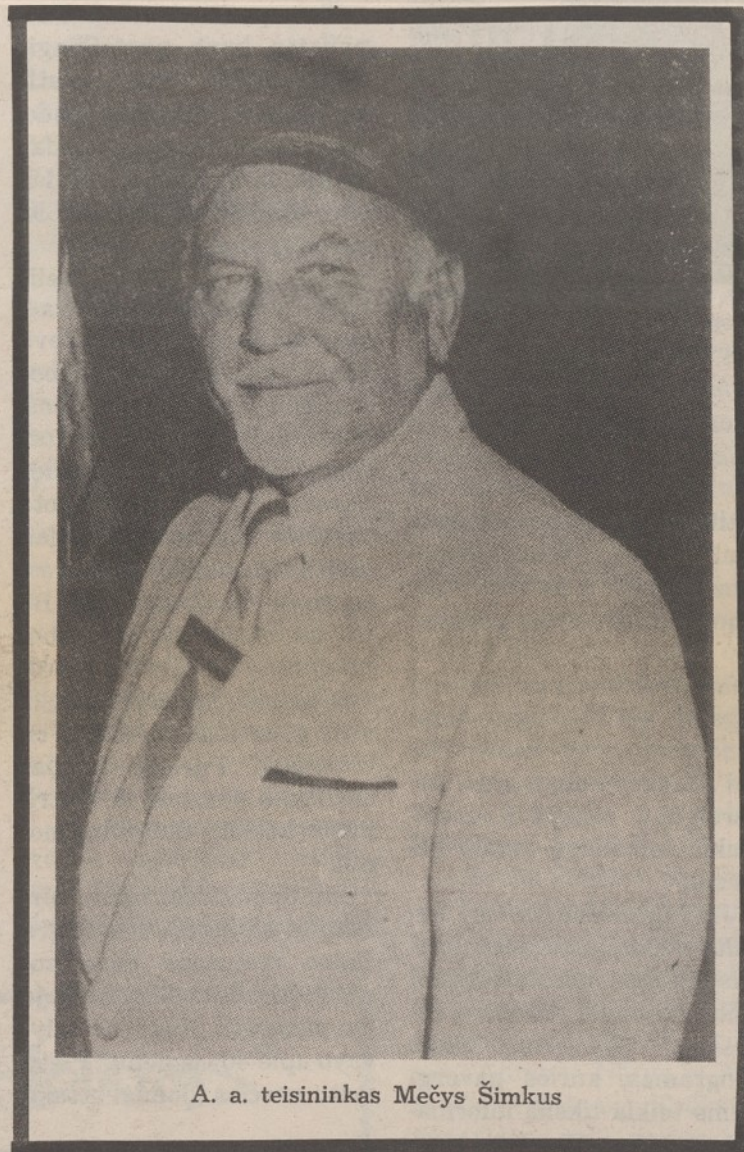
Velionis Mečys Šimkus dariniai dirbo ir kitose organizacijose: Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdyboje, Amerikos Lietuvių Tarybos Chicago skyriuje, Chicago Lietuvių Tautinių Namų valdyboje, Lietuvių Spaudos ir Radijo draugijos 'Viltis' valdyboje, Lietuvių Bendruomenės Krašto valdyboje ir kitose organizacijose.

Kaip žmogus, šviesios atminties Mečys buvo paveldėjęs iš tėvų žemaičių tvirtą būdą ir juo reiškėsi visą gyvenimą, būdamas tolerantu ir pabodamas kito nusistatyt-

Birželio 10 d. Petkaus laidotuvių koplyčioje prie a. a. Mečio Šimkaus karsto garbės sargyboje K. Jurcys ir D. Jurcienė. LT Namų vardu atsisveikina Br. Kasakaitis.

V. A. Račkausko nuotr.

A. a. teisininkas Mečys Šimkus

mui. Jis mėgo dainą ir giedrią nuotaiką pas save ir kitus. Bet svarbiausia - Mečys buvo geras žmogus, kas mūsų gyvenime yra svarbiausias pagrindas. Kaip neolituanas jis mokėjo suderinti rimto filisterio ir jauno, tik į Korporaciją atėjusio intereso ir sekimo. Jis buvo geras vyras žmonai, geras tėvas savo vaikams, geras se-

nelis savo anūkams ir geras draugas, geras kolega mums visiems, jo idėjos draugams. Mes didžiujamė turėję jį savo eilėse, dirbę su juo lietuvišką darbą.

Tą patį vakarą su Velioniu Mečiu Šimkumi atsisveikino ir eilė kitų organizacijų atstovai. Atsisveikinimą vedė filisteris Vaclovas Mažeika. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vardu atsisveikino Stasys Briedis, Chicago skyriaus pirmininkas; Amerikos Lietuvių Tarybos Chicago skyriaus vardu - dabartinis pirmininkas Vladas Šoliūnas daug metų dirbęs su Velioniu rengiant Vasario 16 d. minėjimus; Lietuvių Tautinių Namų vardu - Bronius Kasakaitis, akcentavęs Velionį kaip vieną pirmųjų narių ir pirmosios valdybos sekretorių; LB Brighton Parko apylinkės vardu - Šalomeja Daulienė, Lietuvių Teisinių Išeivijoje vyr. valdybos - Vytautas Račkauskas,

Brighton Parko Lietuvių Namų Savininkų - Vikt. Galeckas. Velionio šeimos ir giminių vardu trumpą žodį tarė žentas Edvardas Paukštis.

Velionis Mečys Šimkus ne vien darbu bei konsultavimu reiškėsi lietuviškame bruzdėjime. Jis buvo ir dosnus didesniųjų užmojų organizacijų dalininkas bei rėmėjas, kaip Tautos Fondo, Lietuvių Fondo, Vilties draugijos, Chicago Lietuvių Operos ir kt.. Atsisveikinime Lietuvių Fondo vardu žodį tarė Antanas Juodvalkis, Tautos Fondo vardu - Pranas Povilaitis.

Birželio 11 d. rytą Velionio Mečio Šimkaus palaikai buvo atlydėti į M. Marijos Nekalto Prasidėjimo parapijos bažnyčią, kurioje už Velionio Mečio vėlę šv. Mišias atnašavo ir pamokslą pasakė kun. F. Kireilis. Pamaldų metu galingai aidėjo solisto Jono Vaznelio atliekamos

giesmės. Šviesios atminties taurus lietuvis Mečys Šimkus palaidotas šv. Kazimiero kapinėse, Chicagoje.

Tiek atsisveikinime su Velioniu, tiek jo palydoje į kapines, greta šeimos ir artimųjų, gausiai dalyvavo organizacijų nariai, kuriose reiškėsi visų gerbiamas Velionis.

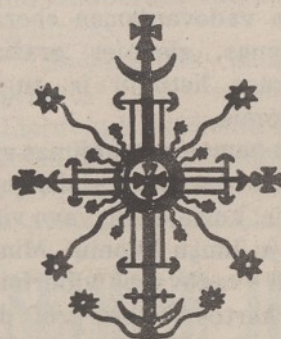
Mečys Valiukėnas

MIRĖ PETRAS
STONCELIS

Korp! Neo-Lithuania filisteris, diplomuotas teisininkas Petras Stoncelis, 76 m. amž., mirė liepos 5 d. Cicero, Ill.

Velionis buvo kilęs iš šveikšnos apylinkės ir ten baigė gimnaziją. Studijavo teisę V. D. Universitete Kaune.

Palaidotas iš šv. Antano lietuvių parapijos bažnyčios Cicero, lietuvių šv. Kazimiero kapinėse.

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.

1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: 476-2345

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Mielam ir gerbiamam draugui

DIPL. TEIS. MEČIUI ŠIMKUI

amžinybėn iškeliavusiam, žmonai Dr. VALERIJAI ir jos seseriai PLACIDAI, dukrai RASAI, sūnams MINDAUGUI ir ALGIUI su šeimomis užjaučiame ir apgailestaujam.

Elena ir Antanas Rūkai
Aristida ir Daiva su šeimomis

DOVANŲ PARDUOTUVĖ

PATRIA

2646 West 71st Street,
Chicago, Ill. 60629

Gintarai, tautodailė, laikrodžiai, brangenybės, TV, elektronika, pardavimas ir taisymas.

Savininkai Fr. ir A. Šlutai,
telef. (312) 778-2100

Gerai suruoštas minėjimas

Jurgis Janušaitis

Kartais pakalbame apie mažųjų lietuvių telkinių sunkumus ruošiant ir planuojant bet kokią kultūrinę veiklą. Su tokiomis pesimistinėmis nuotaikomis, deja, negalėčiau sutikti. Praktika rodo, kad ir mažesnės lietuvių kolonijos, jeigu atsiranda keletas energingų, ryžtingų, gebančių organizuoti darbus žmonių, susilaukia pasigerėtinai gražios lietuviškos veiklos. Tokiu pavyzdžiu laikyčiau savąją, Daytona Beach, Fla., lietuviškąją koloniją. Palyginant ji dar jaunutė. Jos įsikūrimo dešimtmetį švėsime kaip tik šiais metais. Per tą laikotarpį čia gražiai plačiose apylinkėse įsikūrė nemaža lietuvių šeimų ir jau į kiekvieną renginį susilaukiame virš šimto žmonių. Tai gana gražus skaičius mūsų kolonijai.

Sioje kolonijoje visų darbų planuotojas ir judintojas yra Lietuvių klubas su darbščia valdyba, kuriai sumaniai vadovauja visuomenininkas žurnalistas Jonas Daugėla. Ir jo pastangos būtų bevaisės, jei neturėtume didesnio būrio ryžtingų žmonių, besieliojančių mūsų kultūrinėmis apraiškomis. Tų žmonių neminėsiu, juos mes pažįstame iš jų darbų.

Šį kartą maloniai visus nustebino nuostabiai gerai suorganizuotas Lietuvos okupacijos 46 metų ir didžiųjų deportacijų 45 metų sukakčių minėjimas. Jį ruošė klubo valdyba su dideliu būriu talkininkų. Užsimota ir įvykdyta pagrindiniu kalbėtoju minėjime atsikviesti jauną politiką, JAV prezidento patarėją tautybių reikalams, Liną Kojelį.

Pasiruošimas minėjimui vyko plačiu mastu. Klubo pirmininkas Jonas Daugėla paruošė ir išsiuntinėjo Floridoje einančiai amerikiečių spaudai plačią informaciją apie Lietuvos okupaciją, bolševikų įvykdytus ištrėmus bei vykdomą genocidą. Buvo dėtos pastangos į minėjimą atsikviesti Floridos senatorius ir Kongreso narius. Ir kas iš to išėjo? Į minėjimą 'aukštieji' politikieriai vistiek šį kartą nesiteikė atvykti. Pažadėjo tai padaryti sekantį kartą.

Šį mums labai reikšmingą įvykį plačiai paminėjo didelio tiražo dienraštis 'The Orlando Sentinel' birželio 13 d. laidoje. Straipsnį, tikrai labai išsamų ir gerą, bolševikų kėslus iškeliantį, parašė to laikraščio štabo narys Charley Reese, už ką jam esame labai dėkingi. Daytona Beach New Journal patalpino reporterės pokalbį su svečiu Linu Kojeliu. Pokalbis vyko telefonu. Taip pat gana geras straipsnis, nors neišvengta mažų paklaidų. Bet esmė pasakyta. Taigi laimėjome šiek tiek ir didžiosios Floridos spaudos dėmesio.

Minėjimas buvo suruoštas birželio 15 d., pasikviečiant latvius, ukrainiečius, vengrus, lenkus, estus. Minėjimas pradėtas Prince of Peace katalikų bažnyčioje, Ormond Beach bendromis pamaldomis amerikiečiams ir minėtų pavergtų tautų tautiečiams. Koncelebruotas

Linus Kojelis, JAV prezidento spec. patarėjas tautybių reikalams ir inž. Bronius Snarskis tautodailės parodoje.

J. Janušaičio nuotr.

šv. Mišias už ištremtuosius, Sibire nukankintus, dabar persekiojamus Lietuvoje lietuvių ir visų tautų kankinius atnašavo tos parapijos klebonas, kun. Joseph A. Nolin, drauge su kun. dr. Kazimieru Ruibiu. Pamaldose dalyvavo minėtų tautų atstovai, vėliavos ir visuomenė. Bažnyčia buvo perpildyta žmonėmis. Puikų pamokslą pasakė pats klebonas, išryškindamas pavergtų tautų sudėtas aukas už savo tautų laisvę ir reiškė viltį, kad jos vėl bus laisvos ir komunizmo vergija baigsis.

Pamaldų iškilmingumą praturtino muz. Antano Skridulio vadovaujamas choras Sietynas, giedojęs gražias giesmes lietuvių ir anglų kalbomis.

Po pamaldų minėjimas vyko tos parapijos didžiojoje salėje, kurioje dalyvavo virš dviejų šimtų žmonių. Minėjimui vadovavo viduriniojos kartos atstovė prof. dr. Sigita Ramanauskienė. Minėjimas pradėta klubo pirm. Jono Daugėlos sveikinimo žodžiu ir JAV himnu, kurį visiems pritariant, sugiedojo sol. Juozė Daugėlienė.

Didžioji minėjimo atrakcija - svečias Linas Kojelis. Jį šauniai pristatė dr. Vytautas Majauskas, supažindindamas dalyvius su L. Kojelio išėitu mokslu, tarnybiniais atsiekimais, bei jo karjera iki Baltųjų rūmų.

Lino Kojelio paskaita buvo įdomi. Joje atsispindėjo dabartinė JAV ir paties prezidento užimtoji politinė linija. Palietė pavergtų tautų problemas, jos esą labai didelės, sunkus ir ilgas kovos kelias į laisvę, tačiau nebeviltiškas. Pažymėjo, jog mes nesame gerai politiškai or-

ganizuoti, mūsų svoris Valsybės departamente ir Baltuose rūmuose mažas. Perskaitė prezidento proklamaciją, skelbiančią Pabaltijo laisvės dieną. Ragino visiem pavergtiesiems suglausti gretas, jungtis į amerikiečių politines partijas, surasti mūsų veiksniams būdų dau-

Lietuvių tautodailės paroda Daytona Beach, Fla. suruoštame birželio įvykių minėjime. Iš kairės: Papievienė, Jadvyga Barūnienė, dr. Serapina Sukarevičienė, Veronika Janušaitienė ir Ona Mironienė. J. Janušaičio nuotr.

Trumpa menine dalimi minėjimas buvo nuotaikingai pajvairintas. Programą atliko muz. A. Skridulio vadovaujamas Sietynas, padainavęs keletą patriotinių dainų. Minėjimas baigtas Lietuvos himnu.

Pažymėtina, kad didelis būrys talkininkų, vadovaujant dr. Serapinai Sukarevičienei ir talkinant valdybos nariams bei talkininkams, suruošė ypatingai gerą, turtingą lietuvių tautodailės parodą. Buvo eksponuota tautinės juostos, audiniai, medžio drožiniai, gintaras, tautinės lėlės ir daug kt. Be to, atskiruose skyduose buvo gerai pavaizduota Lietuvos istorija, jos kovos už laisvę ir genocidas bei didieji ištrėmimai. Paroda taip pat susilaukė dėmesio iš amerikiečių bei kitų tautybių žmonių.

Minėjimo išvakarėse, birželio 14 d., Sweet Water gražame restorane buvo suruošti pietūs svečiui L. Kojeliui pagerbti. Pietuose dalyvavo apie 40 asmenų. Pietų metu svečias įdomiai atsakė

į iškeltus klausimus, liečiančius mūsų veiksmų veiklą, OSI problemas ir kt.

Taigi, kaip minėjau, ir mažoje kolonijoje gali išryškėti platesnio masto darbai, kuriais sudominama ir amerikiečių bei kitų tautų visuomenė.

• J. Daunorienė, Oak Lawn, Ill., atnaujindama prenumeratą, pridėjo auką 33 dol. Dirvai paremti. Ačiū.

• D. Liepas, Michiana, prie prenumeratos pridėjo auką 13 dol. Dirvai paremti. Ačiū.

• J. Balbatas, Clevelande, Dirvai paremti atsiuntė 20 dol. Ačiū.

• K. Tuskenis, prie Dirvos prenumeratos pridėjo auką 13 dol. Ačiū.

• E. Žilionytė-Dudėnienė, New Yorke, atnaujindama Dirvos prenumeratą pridėjo auką 25 dol. laikraščiu paremti. Ačiū.

REMKIME TAUTOS FONDA

nes tik nuo mūsų priklauso kiek esame pajėgūs ginti ok. Lietuvos bylą laisvajame pasaulyje.

Neužmirškime LIETUVOS LAISVĖS IŽDO pagerbdami savo artimųjų atmintį ar tvarkydami savo palikimų reikalus.

Jūsų auka TAUTOS FONDUI paremia ELTA biuletenių leidimą 6 kalbomis ir padeda skleisti informaciją apie tikrą padėtį ok. Lietuvoje.

Visos aukos atleidžiamos nuo federalinių mokesčių

TAUTOS FONDAS
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION, INC.
P. O. Box 21073
Woodhaven, N. Y. 11421

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA** MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkas J. Mažeika

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

DETROITO LIETUVIAI

Antanas Grinius

MIRĖ MJR. KAZIMIERAS DAUGVYDAS

Birželio 14 d. po ilgos ir sunkios ligos savo namuose mirė Lietuvos kariuomenės kūrėjas-savanoris, ramovėnas, švyturio jūrų šaulių kuopos Garbės Teismo pirmininkas, visuomenininkas, atsargos majoras Kazimieras Daugvydas, sulaukęs 88 metus amžiaus.

Velionis gimė 1898 m. kovo 8 d. Balninkuose, Ukmergės apskr. ūkininko šeimoje.

1919 m. kovo 2 d. su grupe draugų atvyko į Kauną ir įsirašė savanoriu į Kau-no komendantūros mokomą kuopą, kurioje vėliau ėjo kuopos raštininko pareigas.

Baigęs Karo mokyklą, tolimesnei tarnybai buvo paskirtas į DLK Gedimino pulką, 2-ros sunk. kulkosvaidžių kuopos būrio vadu. Čia jam teko dalyvauti pulko žygiuose ir susidurimuose su bermontininkais ir lenkais. Lenkų artilerijos sviediniui sprogtant, buvo sužeistas.

1921 m. tarnybos labai buvo perkeltas į 1-os pėst. divizijos štabą ir paskirtas štabo adjutantu.

1926 m. baigė Aukštųjų karininkų kursus. Paskirtas Kariuomenės Intendantūroje mobilizacijos dalies viršininku ir pakeltas į majoro laipsnį.

1940 m. buvo paskirtas Utenos apskr. karinių viršininku, tačiau tais pat metais rusų buvo iš tų pareigų atleistas.

1949 m. atvyko į Ame-

riką ir apsigyveno Detroit. Dirbo Fordo ir GM automobilių įmonėse. Detroitė abu su žmona Kristina buvo aktyvūs lietuviškoje veikloje. Priklausė Lietuvių Bendruomenei, savanoriams kūrėjams, ramovėnams, švyturio jūrų kuopos šauliams, Balfui ir kitoms organizacijoms. Prenumeravo ir skaitė keletą lietuviškų laikraščių, žurnalų bei knygų. Buvo malonaus, švelnaus būdo ir sielojosi Lietuvos reikalais.

Birželio 16 d. vakare Vasu Rodgers & Connell laidavimo namuose įvyko su velioniu atsisveikinimas. Rožinį kartu su kitais sukalbėjo šv. Antano parapijos klebonas kun. Alfonsas Babonas. Atsisveikinimo žodžius tarė: S. Šimoliūnas, V. Kutkus, Br. Valiukėnas, S. Kaunelienė, C. Balsienė, J. Urbonas ir M. Kizys. Jie išreiškė tauraus lietuvių, laisvės kovų dalyvio nueltus gyvenimo takus.

Birželio 17 d. rytą Kazimiero kūnas buvo nulydėtas į Dievo Apvaizdos bažnyčią, kur šv. Mišias koncelebravo kun. Viktoras Kriščiūnevičius ir kun. Alfonsas Babonas, vargonavo ir giedojo Rita Giedrauskienė. Po mišių buvo nulydėtas į šv. Kapo kapines. Kun. Viktorui Kriščiūnevičiui ir kun. Alfonsui Babonui atlikus liturgines apeigas, buvo atsisveikinta su velioniu.

Y. Zaparackienė šeimos vardu padėkojo visiems prie šių laidotuvių prisidėjusiems ir pakvietė į švedų

A. A. mjr. Kazimieras Daugvydas

svetainę pietų.

Velionis paliko žmoną Kristiną, dukterį Virginiją su šeima, sūnų Rimantą su šeima, kitas gimines, draugus ir pažįstamus.

Kazimierai, tebūna Tau lengva laisvos šalies žemė!

A. Grinius

DLOC METINIS SUSIRINKIMAS

Detroito Lietuvių Organizacijų Centro metinis susirinkimas įvyko birželio 1 d. šv. Antano parapijos salėje. Atidarė pirmininkas dr. Algis Barauskas ir susirinkimui pravedė pakvietė: Antaną Norą — pirmininku ir Antaną Sukauską — sekretorium.

Susirinkime dalyvavo 13 narių, atstovauja 12 organizacijų.

Valdybos pranešimus padarė: pirmininkas dr. Algis Barauskas, išdininkas Antanas Vaitėnas ir Pabaltiečių komiteto Bernardas Brizgys.

Alberto Misiūno pasiūlymu į valdybą buvo renkami, taip kaip statute nurodyta, 7 valdybos nariai. Išrinkti tik keturi: dr. Algis Barauskas, Bernardas Brizgys, Antanas Noras ir Antanas Vaitėnas. Trūksta kitus tris narius pavesa valdybai kooptuoti.

Į revizijos komisiją išrinkti: Vincas Tamošiūnas, Stasys Šimoliūnas ir Antanas Sukauskas.

Dr. Algis Barauskas kvietė dalyvauti liepos 20 d. Pavergtų Tautų minėjime, ukrainiečių Kultūros centre.

BIRŽELIO TRĖMIMŲ MINĖJIMAS

Birželio trėmimų minėjimas buvo atliktas birželio 15 d. Dievo Apvaizdos parapijos Kultūros centre.

Atidaromąjį žodį tarė, programą pravedė ir svečius pristatė Baltų komiteto pirmininkas Kęstutis A. Miškinis.

Pagrindinę kalbą pasakė Amerikos senatorius Michigano valstijos Donald W. Riegle. Jo kalba buvo audringa ir labai užjaučianti Baltijos valstybes. Po kalbos susilaukė audringų plojimų ir programos vedėjas jam įteikė knygą "Čiurlionis".

Po pertraukos buvo mininė dalis.

Programos vedėjas Kęstutis Miškinis perskaitė pavergtą rezoliuciją, kuri plovimais buvo priimta. Rezoliucija bus pasiūsta Amerikos prezidentui ir kitiems Amerikos pareigūnams. Sugiedoti himnai: Lietuvos, Latvijos ir Estijos.

Atvykę TV 7 stoties tarnautojai minėjamą filmavo. Dalyvavo virš dviejų šimtų žmonių. Minėjamą surengė Baltų komitetas, kuriam šiais metais vadovauja lietuvių: Stefanija Miškinienė, Kęstutis Miškinis ir Bernardas Brizgys. (ag)

• **Krikščionių Demokratų Internacionalas (IDC)** š. m. birželio mėn. 4-6 d. d. Lisabonoje suorganizavo pasaulinį suvažiavimą, kuriame dalyvavo 54-rių kraštų partijų atstovai. Šiame suvažiavime Liet. Krikščionių Demokratų Sąjungą (LKDS) atstovavo V. Šoliūnas — LKDS Centro Komiteto pirmininkas, inž. A. Rudis — LKDS Garbės narys ir inž. A. Venskų — Europos Lietuvių Krikščionių Demokratų Tarybos pirmininkas.

Suvažiavimo pabaigoje priimta eilė rezoliucijų. Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungos pasiūlymu, suvažiavimas vienbalsiai

priėmė specialią rezoliuciją pavergtos Lietuvos klausimais. Šioje rezoliucijoje primenama, kad Lietuva yra nuo 1940 metų okupuota Sovietų Sąjungos ir randasi nuolatinėje tautinėje, religinėje, kultūrinėje, socialinėje ir ekonominėje prie- spaudoje. Ryšium su šia padėtis rašoma:

- išlaisvinti iš Sibiro darbo stovyklų visus lietuvių politinius kalinčius.
- pasmerkti Lietuvos agresiją ir okupaciją;
- atitraukti iš krašto sovietų kariuomenę;
- atstatyti laisvo apsisprendimo teisę okupuotoje Lietuvoj laisvais visuotiniais rinkimais, Jungtinių Tautų priežiūroje.

DIRVOS RĖMĖJAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

A. Lauraitis,	
Willow Spring	10.00
O. Kašubienė, Cleveland	5.00
Br. Valiukėnas, Dearborn	3.00
J. Andrašūnas, Chicago	13.00
D. Liepas, Michiana	13.00
J. Smulskis, Lima	8.00
A. Diržys, Woodhaven	3.00
J. Daunorienė, Oak Lawn	33.00
J. Balbatas, Cleveland	20.00
F. Šiaučiušas, London	3.00
J. Veselka, Evergreen Pk.	8.00
H. Sukauskas, Toronto	3.00
V. Šukienė, Surfside	8.00
K. Tuskenis,	
W. Palm Beach	13.00
K. Tirva, Ormond Beach	8.00
S. Krygerienė,	
Missouri City	11.00
M. Lemberdienė,	
Santa Monica	3.00
G. Gaška, Cleveland	1.00
Dr. B. Balčiūnienė,	
Ellicott	13.00
A. Sperauskas, Pomona	8.00
S. Jarembauskas,	
Australija	6.00
V. Mastis, Hinsdale	10.00
E. Meilienė, Cleveland	18.00
A. Gustaitis, Los Angeles	3.00
St. Varekojis, Chicago	13.00
V. Strolia, Fair Lawn	3.00
K. Dabulevičius, Chicago	8.00
E. Žilionytė-Dudėnienė,	
New York	25.00
Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.	

SEIMINĖ IR PREZIDENTINĖ LIETUVA JONAS ŠVOBA

Nepriklausomos Lietuvos istoriniai įvykiai. Išleido Vilties leidykla. Mecenatas — ALT S-gos Detroito skyrius. 424 psl. kietais viršeliais. Kaina 10 dol. Gaunama Dirvoje ir pas knygų platintojus.

— A T K I R P T I —

DIRVA

P. O. Box 03206
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu 10 dol. ir prašau atsiųsti man Jono Švobos knygą Seiminė ir prezidentinė Lietuva.

Vardas, Pavardė

Adresas

"Amber Holidays"

1986 M. EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

Liepos 16	— 1731.00	Rugsėjo 2	— 1885.00
Liepos 21	— 1348.00	Rugsėjo 17	— 1421.00
Rugpjūčio 14	— 1555.00	Spalio 1	— 1538.00
Gruodžio 26	— 1476.00		

Kelionių ilgis nuo 10 iki 16 dienų — įvairūs maršrutai.

Registracijos, informacijos reikalu skambinkite
1-800-722-1300 (Toll Free)

Iš Massachusetts ir Kanados: 1-617-268-8764.

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE, INC.

393 West Broadway
P. O. Box 116,
South Boston, Mass. 02127

Telefonas: (617) 268-8764

Istaigai vadovauja:

ALDONA ADOMONIS ir ALBINA RUDZIŪNAS.

Norintiems atsikviesti gimines atostogoms — sutvarkom dokumentus.

PRICES ARE BASED ON DOUBLE OCCUPANCY AND ARE SUBJECT TO CHANGES. REGISTERED TRAVEL AGENT # TA 0324

ATSISVEIKINANT SU A.A. DR. ANTANU SNIEŠKA

Telefono laidais sklido liūdna žinia: "Šį rytą mirė dr. Antanas Snieška". Buvo tai birželio 11 d. Dr. Snieška nuo 1953 m. vertėsi gydytojo praktika New Yorke, buvo plaučių ligų specialistas ir daugeliui lietuvių New Yorke, jo apylinkėse, o ir šiaip daugeliui lietuvių toliau buvo gerai žinomas. Newyorkiečiams jo mirtis gal ir nebuvo staigmena, nes jau kelis mėnesius daktaras buvo ligonis, tačiau kitiems jo mirtis buvo staigmena.

Sekančios, po mirties, dienos vakare Manhasseto miestelio Fairchildo laido tuvių namuose, kuriuose buvo pašarvotas mirusis, susirinko gausus būrys mirusiojo draugų, pažįstamų ir buvusių ligonių paskutiniam viešam atsisveikinimui su amžinybės iškeliauvusiu. Atsisveikinimo kalbose prisiminta velionio kai kurie darbai, kai kurie gyvenimo vingiai ir jo asmuo, o taip pat ir pasimelsta už mirusį. Birželio 13 d. velionio kūnas grabe, po pamaldų ir pamokslo Brooklyno lietuvių parapijos Apreiškimo bažnyčioje, buvo gausaus žmonių būrio palydėtas ir palaidotas Great Neck kapinėse amžinam poilsiui.

Daugelis lietuvių mažai žino apie mirusio daktaro, dr. Antano Snieškos, tau raus lietuvių, gyvenimo kelią, kuris buvo nelengvas ir vingiuotas, bei jo pasiekimus ir darbus būti tikru lietuviu ir lengvinti kitų lietuvių ir žmonių gyvenimą medicinos žinių pagalba. Tai verta suglaustai peržvelgti jo gyvenimo kelią ir darbus.

Velionis gimė 1918 m. sausio 10 d. Orlo mieste, Rusijoje, lietuvių karo bėglių Snieškų šeimoje. Visa šeima tais pat metais grįžo į už laisvę kovojančią Lietuvą ir apsigyveno Kėdainiuose. Čia augdamas Antanas baigė mokyklą ir 1935 m. gimnaziją. Gimnazijoje būdamas buvo veiklus skautų organizacijoje. Nedelsdamas jis stojo į Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakultetą ir 1940 m. baigė medicinos studijas.

Universitete priklausė universiteto chorui, su kuriuo jam teko, garsinant Lietuvą ir universitetą, lankytis švedijoje, Prancūzijoje, Čekoslovakijoje, o su lietuvių tautinių šokių grupe dalyvavo 1939 m. Londono tautinių šokių festivalyje. Nuo 1936 m. jis buvo narys Fraternitas Lituanica brolijos, kur pats aktyviai reikšėsi. Brolijos tikslas (svarbiausias) — sukurti ir išlaikyti lietuviškas šeimas. Priklausė ir buvo veiklus kurį laiką universiteto jūrų skautų skiltyje, bet dėl laiko stokos veiklą skautuose teko mažinti.

Baigęs medicinos studijas buvo paskirtas į V. D.

U. klinikų Patalogijos institutą lobarantu asistentu. Gydytojo stažą atliko universiteto klinikose ir Panevėžio apskr. ligoninėje. 1941 m. buvo paskirtas į Panevėžį vyr. sanitariniu apskrities inspektoriu, o 1942 m. pradėjo dirbti Aukšt. Panemunės sanatorijoje skyriaus gydytoju ir šančių (Kau no priemiestis) sveikatos punkto gydytoju. Tas tęsėsi ligi 1944 m. vasaros, kol

reikėjo pasitraukti į Vokietiją. Atsidūręs Austrijoje buvo paskirtas į Welso ligoninę gydytoju. Pasibai gus karui atsidūrė Augsburgu DP stovykloje, kur o r g a n i z a v o t u b e r k u l i o z i nį d i s p a n s e rį i r l i g o n i nę. Juose per du metus buvo patikrinta apie 25 tūkstančiai žmonių, lietuvių, ukrainiečių ir lenkų.

Į Ameriką atvyko 1947 m. ir beveik 6 metus dirbo

Birželio minėjimas New Yorke

Šiais metais New Yorko lietuviai tragiškuosius birželio tautos įvykius paminėjo pradedant pamaldomis Apreiškimo parapijos bažnyčioje, kur jautrų pamokslą pasakė kun. V. Piktur na. Toliau minėjimas vyko Kultūros židinyje, Brooklyne, N. Y.

Minėjime iškilmingai buvo pagerbti žuvusieji ir kankiniai. Prie Laisvės paminklo su vėliavomis dalyvaujant šauliams, ramovėnams, skautams ir publikai Lietuvos generalinis konsulas Anicetas Simutis padėjo vainiką. Sugrįžus visiems į salę Tėv. L. Andriekus sukalbėjo invokaciją, Lietuvos generalinis konsulas A. Simutis, tų tragiškų įvykių nematęs, jau čia gyvenęs laisvame krašte, pasakojo, kaip čia jautėsi lietuviai ir kaip į tai reago vo laisvieji kraštai. Sugiedojus Lietuvos himną paskaitą skaitė jaunas lietuvis Bronius Venclova šį kraštą pasiekęs vos prieš pusantrų metų. Jis baigęs universitetą Maskvoje ir išsiųstas į Afriką, Ugandą pasitraukė į laisvę.

Prelegentas pradėjo nuo 1939 metų, kada dviem imperialistam jo žodžiais tariant, grobuoniams — Stalinui ir Hitleriui susitarus pasidalinti Pabaltijo valstybes per 10 metų į kapus nuėjo apie 850 tūkstančių Lietuvos gyventojų. Tai buvo tik pradžia, sakė jis, dalis tiesos vis dar lieka neatskleista, kol Maskvoje bei Vilniuje, Vorkutoje ir Sibiro lagerių KGB archyvai istorikams yra neprieinami.

Jis priminė, kad ši tragedija ir dabar tebevyksta, pažymėdamas dabartinius pavergtųjų lietuvių kelius bei kančias tik kitokiais metodais. Tačiau, sakė jis, ir po to baisiojo penktojo dešimtmečio išbandymų lietuvių tauta nepražuvo, išsilaikė gyva. Nesuklysiąs teigdamas, jog sprendžiamą balsą turėjo, tiksliau sakant reikšmę tam turėjo tautos pamatai padėti Lietuvos nepriklausomybės metais.

Nereikia pamiršti, sakė prelegentas, kokių kančių keliu, kokius režimo suvar-

žymus, dažnai absurdiškus teko pergyventi dabartinei Lietuvai. Ir žmonės nebe visai tokie, tačiau galys užtikrinti, kalbėjo jis, kad jie labai darbštūs, mylintys savo kraštą ir kiek galimybės leidžia stengiasi jį padaryti turtingesniu, gražesniu, bent jau gražesnę negu okupantų.

Baigdamas jis pareiškė, jog nors tai gal ir keista galvoti, tačiau išeivijos, ypač pokarinė politinė visuomeninė veikla Lietuvoje, praktiškai nežinoma arba labai mažai ypač nepriklausomybės atstatymo labui vis labiau tampa simbolinė ir praktinė reikšmė turi tik tos nepriklausomybės išlaikyme laisvajame pasaulyje. Žinoma, ją turime testuoti, kol laisvame pasaulyje bus bent vienas lietuvis. Todėl, kad Lietuvoje, jo manymu, tokia laisvinimo veikla dar ilgai bus neįmanoma. Jis turįs galvoje tokią veiklą, kuri turėtų kokią nors masišką paramą. Geležinė Stalino uždanga iš anos pusės nepasikels bent artimiausiu laiku. Tad neverta statyti naujos uždangos iš šios pusės. Geriau padėti surasti daugiau plyšių ir kaip galima ją ardyti. Tada ir jaunoji karta apie tuos baisius įvykius, kuriuos mes šiandien minimė, žinos daugiau tiesos už ką jie kovojo ir mirė, tada ir Lietuva gal greičiau vėl prisikels laisvam gyvenimui, baigė savo žodį prelegentas.

Meninėje dalyje puikiai pasirodė solistė Guoda Puzinauskaitė, atlikusi lietuvių kompozitorių kūrinius: S. Čerienės, J. Gruodžio ir arijas iš operų. Tadas Alinskas meniškai paskaitė Antano Miškinio poeziją "Sibiro" tremtyje ir jaunosios kartos atstovas Aleksandras Maldutis jautriai paskaitė B. Pūkelevičiūtės ir K. Grigaitytės poeziją apie birželio įvykių tragediją.

Programai vadovavo jaunimo atstovė Viktorija Grahauskaitė, Sceną papuošė dail. Č. Janušas, vainiką paaukojo M. Šalinskienė. Minėjimą surengė LB New Yorko apygarda ir pirm. A. Vakselis padėjo visiems talkinusiems darbu.

E. Čekienė

plaučių ligų ligoninėse gydytoju ir dalinai patalogu. Nuo 1953 m. pradėjo verstis privačia praktika New Yorke. Per daugiau kaip 30 metų newyorkiečiai pažino jo pareigingumą ir rūpinimąsi žmonių sveikata. Tačiau ir čia rasdavo laiko dalyvauti visuomeninėje bei kultūrinėje veikloje. Buvo Lietuvių Gydytojų draugijos ir sąjungos nariu, Fraternitas Lituanica broliu ir kelių lietuviškų organizacijų nariu. Darbu ir finansiniai rėmė lietuviškus darbus ir institucijas, pvz.: Fraternitas Lituanica brolijos veiklą, Lietuvių fondą, Tautos fondą, Kultūros židinį, skautų veiklą ir daugybę kitų.

Dr. Antanas paliko liūdinčią žmoną Janiną (vedęs 1942 m.), kuri yra dantų gydytoja, sūnus su šeima, daug giminių ir pažįstamų bei draugų. Užuojauta visiems. Tikime, kad dr. Antanas ramiai ilsėsis amžinybėje, nes jo kūną priėmė draugiško krašto, nors ir svetima, žemė.

Dr. Juozas Kriaučiūnas

HOUSEKEEPER

Live in housekeeper 5 days, Tues.-Sat. — Cleaning, laundry, some cooking and child care. — Seashore, during summer, Southern New Jersey. Excellent salary. References necessary. Call after 6:00 p.m. (609) 429-5176. (21-27)

CAKE DECORATOR

Exp'd., full time, benefits. Wedding—novelty cakes. Apply in person, The Baker's Loaf, 29480 Northwestern Hwy., between Franklin and Inkster Roads, Southfield, Mich. (22-28)

TRUCK MECHANIC

Heavy duty expd. truck mechanic needed. Must have own tools. Salary commensurate with exp., please call for appt. 201-656-5900. (2134)

A. A.

PAULINAI KALVAITIENEI

mirus, jos seserį NORĄ GRIAUZDIENĘ ir

sūnų RAMŪNĄ KALVAITĮ su šeimomis,

bei kitus artimuosius giliai užjaučia ir kartu

liūdi.

Aldona ir Juozas

D a č i a i

Stasė ir Edmundas

C i b a i

Mielam,

A. A.

PRANUI ARNAUSKUI

mirus, jo sūnų VYTAUTĄ, dukrą DANĄ

bei jų šeimas nuoširdžiai užjaučia ir kartu

liūdi.

Ona ir Stasys Petruliai

Marry ir Stasys Petruliai

Janina Petrulytė

CLEVELANDIEČIAI ĮSPŪDINGAI PAMINĖJO BAISŲJĮ BIRŽELĮ

Š. m. birželio mėn. 14-15 d. d. Clevelando Pabaltiečių Komiteto, kurį sudaro ALT Clevelando skyrius, Clevelando Latvių Sąjunga ir Ohio Estų Taryba, surengtas tragiškųjų birželio įvykių minėjimas praėjo gilaus susikaupimo ženkle. Su pagrindiniu šūkiu: "Pabaltiečiai Sveikina Laisvę" buvo taip pat prisiminta didžiojo laisvės simbolio, Amerikos Laisvės Statulos šimtmečio sukaktis ir išstatyta statulos replika.

Minėjimas prasidėjo šeštadienį, birželio mėn. 14 d. 11 val. ryte. Iškėlus JAV, Lietuvos, Latvijos ir Estijos vėliavas, komiteto pirm. A. Pautienis atidarė minėjimą ir po jo įžanginės kalbos prasidėjo apie 27 valandas trukusi laisvės vigilija, kurios intencija buvo priminti tautos ištiesiančią vergiją pabaltijo kraštuose, budėti šio krašto laisvės simbolio sargyboje ir pagerbti nuo komunizmo rankos žuvusius pabaltiečius.

Dienos metu, garbės sargybas prie Lietuvos vėliavos nešė Lietuvių Bendruomenės Clevelando Apylinkė, SLA 20-ta kuopa, abi šaulių kuopos ir LKVS Ramovės Centro valdyba. Sumetus ir apšvietus vėliavas bei laisvės statulą, sargyboje stovėjo Ramovės, A. L. Tautinės Sąjungos ir Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Clevelando skyrius ir Skautininkų Ramovė.

Įspūdingą vaizdą sudarė prožektorių apšviestos, ant aukštų siebų plėvesuojančios vėliavos ir laisvės statula, tamsioje parko aplinkoje. Vėliavos buvo matomos nuo Memorial Shoreway greitkelio ir visoje apylinkėje Auštant, sargybas perėmė Ateities Klubas, vėliau tautiniais rūbais apsirengusios DLK Birutės Draugijos narės ir sekmadienio iškilmų metu, uniformuoti Kar. Juozapavi-

čiaus ir žalgirio kuopų šauliai ir šaulės.

Pagrindinis minėjimas prasidėjo sekmadienį, birželio mėn. 15 d. 12 val. viduryje. Pirm. A. Pautienis savo atidarojimo kalboje pabrėžė, kad mes pabaltiečiai ne tik minime tragiškus istorinius įvykius bet taip pat perduodame savo pavergtų tautiečių laisvės šauksmą ir supažindiname visus su sovietų įvykdytais ir tebevykdomais nusikaltimais Pabaltijo valstybėse.

Solistui Julijui Kazėnui sugiedojus JAV himną, latvių atstovė Ilze Lacis perskaitė JAV kongreso Baltijos Laisvės Dienos rezoliuciją ir Clevelando miesto

Dalis minėjimo rengėjų su kongresmanu. Iš kairės: A. Traks, pirm. inž. A. Pautienis, vicepirm. M. Manteniks, kongresmanas Thomas N. Kindness, O. Jokūbaitienė, L. Jokūbaitis, T. Tubalkain.

Inž. A. Pautienis (dešinėje) įteikia kongresmanui Thomas N. Kindness dovaną.

atstovas V. Hyvnar pristatė burmistro Voinovich proklamaciją, skelbiant birželio 14-15 Pabaltijo Laisvės. Dienomis Clevelando mieste.

Po rezoliucijų buvo pristatytas pagrindinis kalbėtojas, didelis Pabaltijo laisvinimo veiklos rėmėjas, JAV Kongreso ad hoc komiteto Baltijos valstybėms ir Ukrainai narys bei Baltijos Laisvės Dienos rezoliucijos ko-autorius, JAV kongres-

manas bei kandidatas į JAV Senatą Thomas N. Kindness.

Prelegentas savo kalboje pažymėjo, kad laisvės siekimas pareikalauja didelio pasiryžimo bei aukų, paminėjo, kad virš pusės JAV nepriklausomybės paskelbimo akto signatarų žuvo paimti nelaisvėn ar kitais būdais skaudžiai nukentėjo. Šie vyrai žinojo ką jie daro ir sutiko pasiaukoti. Kongresmanas pastebėjo,

kad nežiūrint sunkios prispaudos, pavergtieji pabaltiečiai gyvena laisvės viltimi ir laisvasis pasaulis privalo paremti jų pastangas. Valdžios bei žinių agentūros turi plačiau painformuoti plačiąją visuomenę apie šių kraštų dabartinę padėtį. Jis taip pat prisi-

minė, kad JAV-bės susilaukė paramos savo laisvės kovose ir jos pačios istoriniai gynė laisvę, kur tik galėjo. Remiantis tuo, JAV turi paremti vidurio Amerikos, Afganistano ir kitus laisvės kovotojus ir stiprinti

(Nukelta į 15 psl.)

JEI JUMS REIKIA UZDENGTI STOGĄ, PATAISYTI AR PASALINTI VARVĖJIMĄ, KREIPKITĖS Į

LATVIAN ROOFING

Cleveland telef. (216) 521-2182

DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SAŽININGAI. Dengiame stogus apartamentams, Hot roofs. Tvarkome kaminus ir vandens nutekėjimo vamzdžius. dedame po stogu kablius kontroliavimui ledo užsikimšimo. Taip pat atliekam dailidės darbus.

MARTINS ir GUNARS KAULINS Lakewood, Ohio

Taupa

- Lithuanian Credit Union
- Lietuvių kredito kooperatyvas
- Tel. (216) 481-6677

TAUPYKITE IR SKOLINKITĖS
vieninteliame lietuvių kredito
kooperatyve Ohio valstijoje.

KIEKVIENA SĄSKAITA FEDERALINĖS VALDŽIOS
APDRAUSTA IKI \$100.000

MOKAME AUKŠTESNES
PALŪKANAS UŽ:

SKOLINAME GERES-
NĖMIS IŠSIMOKĖJIMO
SĄLYGOMIS

Reg. sąskaitą. 'Super'
Share sąskaitą. Taupymo
certifikatus. IRA
sąskaitą.

Asmeniniams reikalams.
Automobilių pirkimui.
Namų pagerinimui.
Namų pirkimams.

Parduodame Money Orders, Travelers Cheques, priimame
mokesčius už elektros, šildymo, telefono ir vandens
sąskaitas.

VASAROS DARBO VALANDOS

Antradieniais, trečiadieniais, ketvirtadieniais nuo
10:00 val. r. — 2:00 val. p. p.

Penktadieniais nuo 2:00 val. p. p. — 6:00 val. vak.

Šeštadieniais nuo 10:00 val. r. iki 1:00 val. p. p.

adv. A. Sirvaičio įstaigos patalpose Lietuvių namuose.
877 East 185th St., Cleveland, Ohio 44119

SEKMADIENIAIS

11:00 val. r. — 12:00 val.

Dievo Motinos parapijos patalpose
(centrinėje TAUPOS būstinėje).

18022 Neff Rd., Cleveland, Ohio 44119

Dalis minėjimo dalyvių.

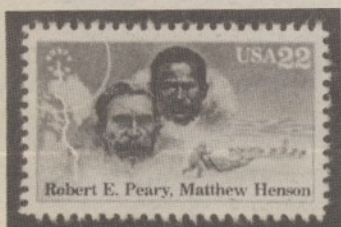
J. Velykio nuotr.

FILATELIJA

Nr.6

Antanas Bernotas

JAV gegužės 28 d. išleido keturis 22 centų pašto ženklus šiaurės ašigalio tyrinėtojams pagerbti. Ženkla spausdinti keturblokiškai. Pašto ženkluose parodyti šie tyrinėtojai: Elisha K. Kane, Adolphus W. Greely, Vilhjalmar Stefansson ir Robert E. Peary su Matthew Henson. Pastarąjį čia dedame.

Robert Edwin Peary (1856-1920) gimė Cresson Springs, Pa. Kaip Amerikos laivyno inžinierius jis jau 1886 m. padarė ekspediciją į Grenlandiją. Pasakui, remiamas Philadelphia's Naturalių Mokslų Akademijos, jis nuo 1891 m. padarė dar kelias ekspedicijas į šiaurės Ledinuotojo vandenyno salas, labai vargingose sąlygose praleisdamas net 23 metus. Šiaurės ašigalį jis pasiekė 1909 m. balandžio 6 d. Už nuopelnus mokslui jis buvo pakeltas į admirolo laipsnį. Iš savo

kelionių parašė knygą The North Pole. Su juo pašto ženkle parodytas eskimas Matthew Henson savo prisidėjimu atradimų kelionėse jam labai daug padėjo.

KANADA balandžio 14 d. išleido 34 centų pašto ženklą pagerbti indėnų irokėzų loyalistei Molly Brant. Piešinį parodyti Molly Brant trys veidai: kaip irokėzė, kaip britų loyalistė ir kaip europietė.

Molly Brant, kilusi iš indėnų irokėzų (rioquois) genties, buvo išteikėjusi už Sir William Johnsoną, tuometinio superintendanto indėnų reikalams 13-je Amerikos kolonijū. Laike 1776 m. revoliucijos, kada prasidėjo karas prieš britus, ji uoliai rėmė loyalistus, kurie priešinosi amerikiečiams. Vėliau, kada britai

buvo priversti palikti Ameriką ir pasitraukė į Kanadą, ji su vyru rūpinosi, kad loyalistai Kanadoje būtų tinkamai įkurdinti.

SOV. SAJUNGA išleido 5 kapeikų pašto ženklą 80 metų sukakčiai paminėti nuo 1905 metų revoliucijos. Pašto ženkle parodyta raudona vėliava ir įvairūs paminklai.

Ši 1905 metų revoliucija labai palietė ir tuomet caristinės Rusijos valdytą Lietuvą. Spaudos draudimas po 40 metų jau buvo panaikintas. Dabar buvo išleisti pirmieji laikraščiai ("Vilniaus žinios" ir kiti), pradėtos leisti knygos, įsteigtos įvairios organizacijos ir draugijos. Buvo išrinkti atstovai į visos Rusijos parlamentą — dumą.

ZIMBABWE (valstybė pietryčių Afrikoje) išleido 4 pašto ženklų seriją su lokomotyvais. Vieną čia dedame.

Zimbabvė valstybė, anksčiau vadinta Rhodesia, randasi į šiaurę nuo Pietų Afrikos ir apima 150,333 kv.

'LIETUVIŲ KALBOS SINTAKSĖ'

PASITINKANT

V. KAVALIŪNAS

Geras vadovėlis — palaima ir mokiniui, ir mokyto-

mylių plotą. Vakaruose yra didžiulis Viktorijos ežeras su garsiaisiais Victoria kriokliais. Britų valdytas kraštas, susidėjęs iš šiaurinės ir pietinės Rhodėzijos, sumažintas ir apkarpytas, nuo 1963 m. buvo paskelbtas atskira respublika. Prieš kelis metus valstybę po įvairių perversmų perėmė juodukai ir pavadino ją Zimbabvė, senovinių gyvenviečių vardu. Kraštas labai turtingas, turi įvairių metalų ir mineralų. Krašto sostinė yra Salisburijus miestas, turįs virš 360 tūkst. gyventojų.

AUSTRALIJA

ATVYKSTA "HARMONIJA"

Pasirošimai būsimoms Australijos Lietuvių Dienoms vyksta pilnu tempu ir šių dienų Rengimo Komitetas, kaip pareiškė jo pirmininkas Alius Migus, be kelių mažesnių smulkmenų, jau viską yra sutvarkę ir dabar tik laukia Kalėdų švenčių, kada į Sydnėjų pradės važiuoti, plaukti ir skristi svečiai ne tik kad iš visos Australijos, bet ir iš užjūrio. Lyg jau ir tradicija yra virtęs reiškinys, kad be mūsų vietinių meninių ir kultūrinių parengimų, mus ko ne visuomet pradžiuoga svečiai menininkai iš užjūrio, daugiausiai iš Amerikos. Jeigu dar atmintyje skamba praeitos šventės svečiai — Clevelando vyrų oktetas, savo taip gražiu dainų išpildymu sužavėję ne tik šventės dalyvius, bet ir vėliau visus Australijos lietuvius, tai šiais metais yra pakviesti ir jau sutiko dalyvauti New Yorko muzikinė grupė "Harmonija". Šis jaunųjų muzikinis penketukas, nors ir yra labai sėkmingai apkeliavęs visą Ameriką, tačiau Australijoje jie yra dar labai mažai žinomi. Tačiau, labai greitai mes Kengūrų krašto lietuviai, turėsime irgi garbės ir malonumo pamatyti šiuos puikius dainininkus, artimiausią susipažinti su jais ir, žinoma, išgirsti ir gėrėtis jų gražiomis dainomis. Tat mielos trys gražuolės Birutė, Rasa ir Astira, o taip pat ir abu Viktorai, žinokite, kad Australijoje jūsų laukia ir linki jums laimingos kelionės. Iki pasimatymo Australijoje.

jui. Toks vadovėlis yra ir J. Masilionio "Lietuvių kalbos sintaksė".

Sintaksė yra gramatikos dalis, kurios pagrindinis tikslas — sakinių sudarymas. O tai didžiai svarbu — kalbame, ką nors norėdami pasakyti, sakiniams, nors kartais tie sakiniai yra ir labai trumpi. Kai ką pasakome ir vienu garsu: o, a... ar garsų grupe: oi, ai, ei...

J. Masilionio sintaksė, pratarmės žodžiais, parašyta pasinaudojant kai kurių kitų autorių sintaksės vadovėliais: Rygiškių Jono, L. Dambriūno, P. Gailiūno ir J. Žiugždos ir kt.

Gausu joje ir sakinių, paimtų iš kitų autorių sintaksių. Tačiau daugiausia, teigia pratarmė, surinktų paties autoriaus, lietuvių kalbą bedėstant daugiau kaip 40 metų Lietuvos ir išėivijos mokyklose. Ir tai pedagoginiu atžvilgiu labai svarbu — jie paremti gyvenimiška mokykline praktika: klasėje ir su mokiniais, kai mokytojas mato, kurie sakiniai einaman dalykui išaiškinti ar pratimams yra ryškiausi, suprantamiausi ir veiksmingiausi.

Pažymėtinas šios sintaksės ir ryškų planas: nuosekliai einama nuo sakinio ir jo dalių ligi sudėtinio sakinių sudarymo ir jų rūšių, vis stabteliant ir prie skyrybos, nors skyrybai yra skirtas ir gana platus atskiras skyrius. Bet tai nėra per daug — kartojimas yra vienas iš pagrindinių mokymo metodų.

Patraukli ši sintaksė ir išorine išvaizda: kieti viršeliai, o tekstas parašytas įvairiais rašmenimis, pabrėžiančiais svarbesnius einamus dalykus.

Juozas Masilionis, "Lietuvių kalbos sintaksė". Išleido JAV LB švietimo taryba 1985. Leidimą parėmė Lietuvių fondas. Spaudė "Draugo" spaustuvė. Kaina \$9.00.

• PATRIA prekybos namuose, 794 E. 185 Street, Clevelande, yra didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų maisto produktų, įvairių skanumynų, lietuviškos juodos duonos, o dovanų skyriuje yra gintaro, plokštelių, audinių, knygų ir lietuviškų sveikinimo kortelių. Prašome atsilankyti. Telefonas 531-6720.

STAFF NURSING POSITIONS Coldwater Regional Center is a new 300-bed psychiatric facility of Michigan Department of Mental Health. Beautiful community, Southern Mich., surrounded by lakes offering unlimited recreational opportunities. Competitive, exceptional benefit package. Contact: Ina Whitney, Personnel Director, Coldwater Regional Mental Health Center, 620 Marshall, Coldwater, Mich. 49036. 517-279-9551. EOE (22-28)

Superior Savings

ASSOCIATION

MOKAME AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS UŽ SANTAUPŲ INDĖLIUS

Kiekviena santaupų sąskaita apdrausta iki
\$ 100,000.00

PASKOLOS TEIKIAMOS:

- namams pirkti,
- rezidenciniams ir komerciniams pastatams statyti,
- namų remontams,
- kvalifikuotų studentų mokslui

Smulkesnių informacijų dėl taupomųjų indėlių ir paskolų sąlygų teiraukitės

Superior Savings

Pagrindinis skyrius

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Telefonas: 481-3008

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9:00 iki 4:00, penktadieniais 9:00 iki 6:00; šeštadieniais 9:00 iki 2:30.

• Rita Kazlauskaitė, clevelandiečių Jono ir Stasės Kazlauskų dukra, š. m. liepos 4 d. Dievo Motinos bažnyčioje susituokė su Thomas Allan. Moterystės sakramentą suteikė iš Chicago atvykęs kun. Antanas Saulaitis, S. J.

Vestuvių vaišės vyko puošniame Villa di Morally restorane, kuriose dalyvavo daug svečių ir iš tolimesnių miestų.

Vakaro programa pravedė jaunosios brolis dr. Andrius ir Lionė Kazlauskai.

Jaunoji baigia medicinos studijas ir kitais metais gaus daktarata, o jaunasis baigia biologijos mokslus.

• Akordeonistas Myron Floren koncertuos Shore Civic Centre, 291 E. 222 St. Euclid, Ohio, liepos 17 d. 7:30 val. vak. Jis ilgus metus grojo Lawrence Welk pasirodymuose. Meras Anthony Giunta jį pristatys publikai.

APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į **OBELENIŲ** apdraudos įstaigą — 6181 Mayfield Road, Suite 203, Mayfield Hts., Ohio 44124. Skambinti ZENONUI arba SAULIUI (216) 442-6810.

• **PERKANT IR PARDUODANT NAMUS** prašome kreiptis į **ČIPKUS REALTY**, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

Adelė Gelgotienė birželio 21 d. Clevelande atšventė 96-tąjį gimtadienį. Tėvynės Garsų radijo programos vedėjas J. Stempušis ta proga padarė pasikalbėjimą. V. Bacevičiaus nuotr.

BAISUSIS BIRŽELIS...

(Atkelta iš 13 psl.)

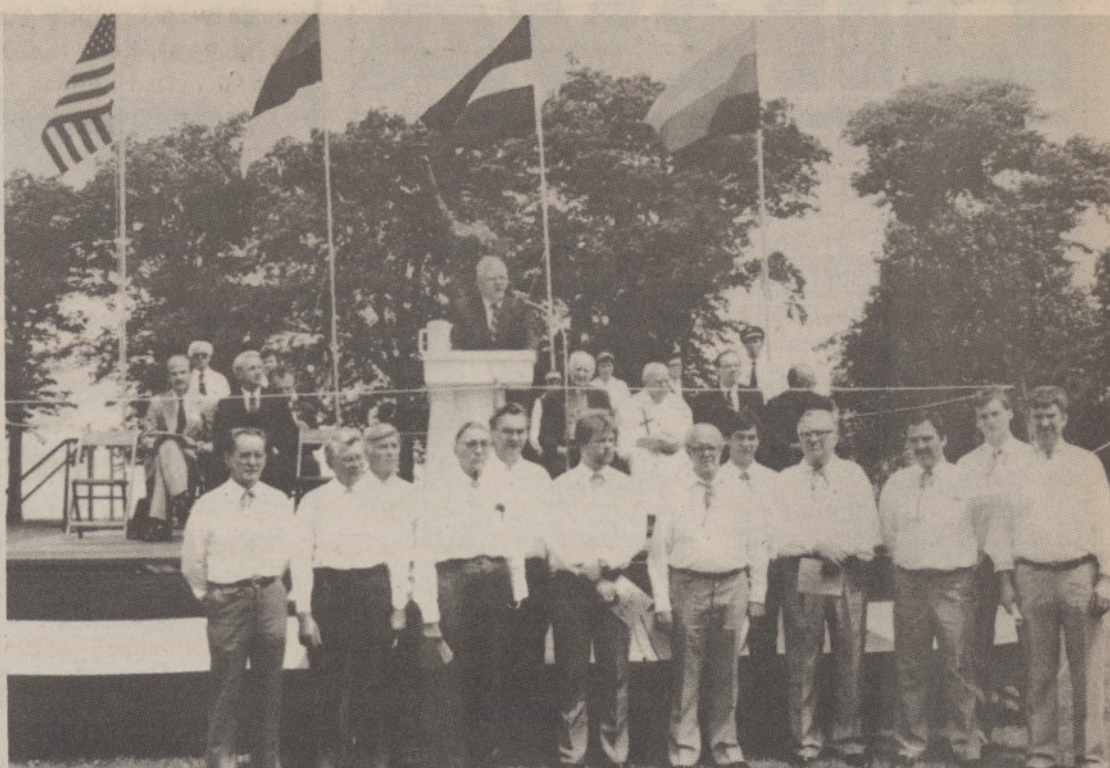
Pabaltijo valstybių laisvės siekimus. Kongresmano kalba buvo kelis kartus pertraukta karštais plovimais.

Po kalbos, prelegentui buvo įteikta Andreas Kung knyga apie Pabaltijo valstybes "A Dream of Freedom".

Minėjime dalyvavo eilė pabalitečių bei kitų tautybių organizacijų vadovų. Jų tarpe Vengrų Kongreso pirm. dr. John Nadas, Čekų Susivienijimo pirm. Vaclav Hyvnar, Solidarity vicepirm. George Bakalar, VLIKo vicepirm. V. Jokūbaitis, Ramovės Centro valdybos pirm. A. Jonaitis, lietuvių skautų vadai S. Gedgaudienė ir P. Molis, Pabaltiečių Laisvės Lygos direktorius M. Mantineeks, Pabaltiečių Jaunimo Sąjungos pirm. T. Tubalkain ir kt. Ohio senatorius G. Suhadolnik ir kiti pareigūnai prisijungė sveikinimus raštu.

Minėjimo dalyviai priėmė pritaikytą rezoliuciją, kurią perskaitė komiteto narys L. Jokūbaitis. Rezoliucijos kopija buvo įteikta prelegentui, kuris pažadėjo ją įtraukti į Congressional Record. Rezoliucija bus pasiųsta Prezidentui ir Kongreso nariams.

Po kelių minučių pertraukos vyko ekumeninės pamaldos už nuo sovietų žuvusius pabaltiečius, kurias atlaikė estų liuteronų vyskupas Karl Raudsepp, kun. kleb. Aleksandras Goldikovskis ir du latvių kunigai. Vyskupas Raudsepp, taip pat pasakė turiningą patriotinio bei politinio pobūdžio pamokslą. Pamaldų

Inž. A. Pautienis kalba tremimų minėjime Clevelande. Prieky latvių vyrų choras "Tevzeme". J. Velykio nuotr.

metu po kelias giesmes sugiedojo sol. Julius Kazėnas ir latvių choras "Tevzeme". Baigiantis pamaldoms, paileiui sugiedant Estijos, Latvijos ir Lietuvos himnus, buvo nuleistos vėliavos ir trumpu komiteto vicepirm. M. Mantenieks uždaromai žodžiu baigtas minėjimas.

Minėjimas, į kurį atsilankė virš penki šimtai pabaltiečių ir svečių, daugumoje sekmadienio iškilmių metu, buvo parodytas per televizijos 5-tą stotį ir parašytas daugelyje priemiesčių laikraščių. Minėjimo metu buvo platinama įvairi Pabaltiečių Komiteto, Amerikos Lietuvių Tarybos ir Pabaltiečių Laisvės Lygos paruošta literatūra.

Iš tikrųjų Clevelando lietuviai, latviai ir estai tinkamai paminėjo tragiškuosius birželio įvykius.

A. Pautienis

CLEVELANDO PARENGIMAI

• LIEPOS 27 D., sekmadienį, L.A.S. Clevelando skyriaus gegužinė N. Pr. Puškorų sodyboje, 8192 Town Line Road, Windsor, Ohio.

• RUGPIŪČIO 3 D. Ramovėnų gegužinė prie ežero.

• RUGPIŪČIO 17 D. — Lietuvių klubo metinė gegužinė austrų sodyboje, 8636 Pekin Road, Russell Twp.

• RUGPIŪČIO 31 D. Žalgirio šaulių kuopos gegužinė prie ežero.

• RUGSĖJO 14 D. — Tautos Fondo parengimas.

• RUGSĖJO 20 D. Skaučių Neringos tunto "Vasarą palydinti" parengimas.

• RUGSĖJO 28 D. BALFo gegužinė prie ežero.

• SPALIO 4 D. sol. Dainos Mongirdaitės koncertas ir Balio Gaidžiūno naujos knygos sutiktuves Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

• SPALIO 18 D. Pabaltiečių vakaras. Rengia Amerikos Lietuvių Taryba su estais ir latviais.

NIEKAS NENORĖJO MIRTI

Prieš keturiasdešimt šešerius metus barbarai iš rytų sutrypė mūsų laisvę. Kremliaus diktatorių užkraudamas mūsų tautai vergijos jungas ir įvykdytas genocidas skaudžiai nusiaubė visą Lietuvą.

Imperialistinė Sovietų Sąjunga, neturėdama jokios juridinės teisės, pažeisdama visas pasirašytas sutartis, vykdydama savo 'taikos' politiką, 1940 m. birželio 15 d. pavergė Lietuvą, Latviją ir Estiją tuo pačiu laiku. Suklastojus lietuvių tautos valią, Lietuvos valstybės suverenitetas buvo panaikintas ir, pagal Kremliaus direktivas, Lietuva įjungta į Sovietų Sąjungos sudėtį.

Kalėjimai prisipildė nekaltų žmonių areštais. Vienerių metų laikotarpyje - 1940.VI.15 - 1941.VI.22 - ok. Lietuvoje bolševikų kalėjimuose buvo kalinta apie 12,000 politinių kalinių, iš jų apie 640 žiauriausiu būdu nužudyta. Daug bolševikinio teismo nuteistųjų išvežta į Sovietų Sąjungos koncentracijos stovyklas. 1941.VI.14-22 dienomis įvykdyta masinė nekaltų žmonių, užkaltuose gyvuliniuose vagonuose, deportacija į Sov. Sąjungos neapremiamus plotus sunkiems darbams ir mirčiai. Anot komisaro Lietuvai, NKVD vyr. majoro Gladkovo, tai buvusi 'respublikos valymo operacija'.

Apskaičiuojama, kad 1940-1941 m. galėjo būti deportuota 34,000 Lietuvos gyven

• **PATRIA** prekybos namuose, 794 E. 185 Street, Clevelande, yra didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų maisto produktų, įvairių skanumynų, lietuviškos juodos duonos, o dovanų skyriuje yra gintaro, plokštelių, audinių, knygų ir lietuviškų sveikinimo kortelių. Prašome atsilankyti. Telefonas 531-6720.

tojų. 1981 m. atspausdintame išvežtųjų sąrašė išvardyti 19,285 asmenys. Žinoma, tai ne visi. Rusų bolševikų įvykdyto lietuvių tautai genocido istorinį kančių dokumentą naujais įrašais nuolat papildant ir pasitaikiusius pažeidimus gautomis informacijomis patikslinant, išskaičiuotomis pavardėmis išrautųjų iš tėvynės kankinių sąrašas padidėjo ligi 19,500. Žinoma, kad iš to skaičiaus, po visų tremtyje iškentėtų vargų, yra grįžusių 647. Be abejo, grįžusių buvo daugiau. Žuvusių tame sąrašė atžymėta 978 žmonės. Tai sudaro vos tik 5% žinomų išvežtųjų. Nuo nepakeliamai sunkių darbų, šalčio, bado, ligų ir žiauraus neįprasto klimato, visi kiti mirė koncentracijos stovyklose ir kolchozuose, trėmimo metu užtroško be oro užkaltuose vagonuose, ar buvo sušaudyti, žuvo Sibiro taigose, sušaudyti kalėjimuose ir koncentracinėse stovyklose.

Tiek iš kalėjimų išvežti politiniai kaliniai, tiek 1941 metų birželio mėn. vykdant žiaurią deportaciją, šeimų galvos buvo išvežta į konc. stovyklas, o šeimos su vaikais, seniai ir invalidai į įvairius sovchozus bei kolchozus. Po vienerių metų daug tokių šeimų buvo išgabenta žvejybos darbams į nepakeliamą klimato Arktikos sritį prie Lenos bei Janos upių ir Laptevų jūros.

Pajungtai okupantams tarauti ir melui himnus giedoti, lietuviškoje spaudoje buvo dažnai rašoma, kad 'naujoji socialinė santvarka išvadavo darbo žmones iš išnaudojimo, atvėrė jiems tikro gyvenimo pilanties platumas'. Deja, ta naujoji rusų okupantų primesta santvarka, atvėrusi 'išvaduotiems' žmonėms 'gyvenimo pilnates platumas', beveik visus 1941 m. iš Lietuvos ištremtuosius 'išvadavo' ir iš gyvenimo.

L. Kerulis

DIRVA

• **Dirvos novelės konkurso** jury komisija sudaryta iš Kalifornijoje gyvenančių asmenų: pirm. Rūta Kleva Vidžiūnienė, rašytoja ir Lietuvių žurnalistų S-gos pirmininkė, nariais — Irena Tamošaitienė, literatė ir Vytautas Plukas, literatūros kritikas.

Konkursui buvo gautos 9 novelės. Premijos 600 dol. mecenatas Simas Kešelio-nis.

• **Lietuvos gen. konsulas** Anicetas Simutis birželio 26 d. dalyvavo Maine valstijos gubernatoriaus Joseph E. Brennan konsulams ir tarptautinio biznio vadovams suruoštuose priešpiečiuose Tavern on the Green New Yorke, o liepos 3 d. buvo New Yorko miesto mero Edward I. Koch svečias pusryčiuose Gracie Mansion ryšium su Laisvės Statulos šimtmečio minėjimu.

• **Česlovas Gedgaudas**, istorikas, Dirvos bendradarbis Kalifornijoje, labai sunkiai serga ir jau trečią savaitę guli ligoninėje.

• **LB Philadelphijos apylinkės valdyba**, per išd. M. Sušinskiene, atsiuntė Dirvai paremti 35 dol. su linkėjimais stipriai gyvuoti. Ačiū už auką ir linkėjimus.

• **Užuojautoje a. a. Mečiui Šimkui** (Dirva Nr. 25) įsivėlė nemaloni korektūros klaida. Pasirašė ne Vladė ir Gediminas Lapinai, bet Vladė ir Gediminas Lapėnai. Atsiprašome.

• **Cape Cod lietuvių metinis piknikas** ir loterija įvyksta liepos mėn. 19 d., šeštadienį, nuo 12 val. Jucenų sodyboje — 195 Fuller Road, Centerville, Mass. (Toje pačioje vietoje, kur ir pernai buvo). Lietuviesant nukeliama į sekmadienį. Visi laukiami.

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

• **Ramunė-Irena Cibaitė**, duktė Stasės ir Edmundo Cibų, gyvenančių Milton, Mass., Hunter College, New York gegužės 29 d. gavo magistro laipsnį (Master in Public Health). Ramunė Cibaitė 1980 metais baigė University of New York at Stony Brook bakalauro laipsniu. Jaunoji magistrė pradėjo dirbti savo specialybėje kaip Research Analyst Sloan Kettering Cancer Institute New York-Manhattan. Linkime sėkmes!

• **A. a. Dr. Kazio Martinkaus prisiminimui** yra įsteigtas 1985 m. tėvų, sesers ir jo artimųjų draugų stipendijos fondas, kuriuo gali pasinaudoti visi laisvojo pasaulio lietuviai studentai, studijuoją vėžio tyrinėjimo srityse.

Stipendijai prašymus, rašytus lietuviškai ar angliškai, atsiųsti iki rugsėjo 1 d. šiuo adresu: Dr. Kazys Martinkus Memorial Scholarship Fund, 7120 S. Richmond, Chicago, Ill. 60629.

• **Lietuvos Vyčių visuotinis suvažiavimas** įvyks rugpiūčio 7-10 d. Hilton viešbutyje, Allentown, Pa. Suvažiavimo rengimo komitetui pirmininkauja Elena Shields iš Philadelphijos.

• **Povilas Naureckas**, Lemont, Ill. atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką laikraščiui paremti, 33 dol. Ačiū.

BALFo Centro Valdybos Vicepirmininkui, Lietuvių Evangelikų Liuteronų Vyskupui ir Tėviškės parapijos klebonui

A. A.

VYSK. ANSUI TRAKIUI

taip netikėtai amžinybėn išėjus, jo žmonai Dr. ADELEI, sūnui MARTYNUI su žmona ir dukrele, broliams, seseriai ir visai lietuvių evangelikų liuteronų bažnytinei bendruomenei reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime.

BENDRAS AMERIKOS LIETUVIŲ ŠALPOS FONDAS

Centro Valdyba, Direktorai
Nariai ir Rėmėjai

ALT S-gos East Chicagos skyrius ir VILTIES Draugijos valdyba rengia 1986 m. rugpiūčio 3 d., sekmadienį,

GEGUŽINĖ

**Elenos ir Kazimiero Pocių sodyboje,
532 Lake Shore County Rd.,
Beverly Shores, Ind.**

Bus geras maistas, baras, muzika, turtinga loterija ir kitos pramogos. Atvykę nesigailėsite. Pradžia 12 val.

Gegužinės pelnas skiriamas DIRVAI paremti.

Visi maloniai kviečiami atsilankyti!

Kr. Donelaičio lit. mokyklos Chicagoje abiturientai — spaudos bendradarbiai buvo apdovanoti knyga "Žurnalistika". Iš kairės: Bronius Fabijonas, Edvyna Valkiūnaitė, Daužvardžio fondo pirm. Bronius Juodelis, įteikęs knygą, Vaiva Vėžytė, As-ta Tījūnelytė ir Adomas Didžbalis. J. Tamulaičio nuotr.

MIRĖ BALETO ARTISTAS E. BANDZEVIČIUS

Vyresnioji mūsų kultūrinių karta, kuri Nepriklausomybės laikotarpy su jaunystės energija ir idealizmu krovė akmenį greta akmens į tautinės kultūros rūmų pagrindus, gan regimai ir skaudžiai gėsta. Tos kartos vyras buvo ir Eugenijus Bandzevičius. Gegužės 25 d. jis mirė Lubbocke, Tx., ten ir jo palikai palaidoti.

Eug. Bandzevičius gimė 1907 m. gruodžio 20 d. Ostrove, Rusijoje. Po pirmojo pas. karo grįžęs į Lietuvą, mokėsi gimnazijoje ir Valst. teatro Baleto studijoje. Studiją baigęs, 1925-1944 m. dirbo Valst. Baleto teatre, Kaune, pasižymėjo darbštumu, drausmingumu ir neabejotinu šokėjo talentu. Apvaldęs klasikinio šokio formą ir techniką, šoko solinius vaidmenis, bandė savo jėgas kaip baletmeisteris. Nepr. Lietuvos Baleto teatre Eug. Bandzevičius dalyvavo 28 baletų staty-muose, šoko 30 operų, kurios turi baletines įtarpas. Jo šokv buvo ryškūs bei lengvi šuoliai, grakštumas ir tvirtas kūno judėsių apvaldymas. Tremty, Vokietijos Augsburgėje, 1947 m. jis

pastatė L. Delibo baletą "Kopeliją"; tame jo statyme dalyvavo dauguma nuo antrosios Sovietų okupacijos pasitraukusių Lietuvos Baleto teatro artistų.

Po antrojo pas. karo atvykęs į JAV, Eug. Bandzevičius apsigyveno Lubbocke, Texas. Ten kurį laiką, kaip mokytojas, jis dirbo Larrymore baleto mokykloje, ten buvo įkūręs ir savo klasikinio šokio studiją, ten jie buvo gerbiamas ir vertinamas kaip šokio meno žinovas.

Tegu Eug. Bandzevičiui, mūsų tautinio baleto veteranui, būna lengva Ameri-

kos žemė, tegu mūsų širdyse per greit neužgėsta jo talento žiežirbos ir nuveikti darbai!... St. S.

• **J. Andrašūnas**, Chicagoje, Dirvai paremti atsiuntė 13 dol. Ačiū.

LOS ANGELES

NAUJĄ KNYGĄ PASITINKANT

Malonu matyti pasirodant naują lietuvišką knygą, ypač mums artimomis temomis, žinant vis sunkėjančias knygų leidimo sąlygas.

Todėl nuoširdžiai džiaugiamės būsima knygos "Kur bėga šešupė" supažindinimo popietė Los Angeles Lietuvių Tautiniuose Namuose. Autorius Jonas Vizbaras-Sūduvas, prieš porą metų laimėjęs Draugo romano konkursą su "Alšėnų kuni-gaikštyte", yra ir Tautinės Sąjungos ir Lietuvių žurnalistų Sąjungos narys, todėl šią literatūrinę popietę ruošia abi šios organizacijos liepos mėn. 20 dieną, tuojau po sekmadienio pamaldų. Kviečiami visi.

(rkv)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

**Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt**

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.